

S I N T E Z A
la proiectul de Lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice

Participantul la avizare, consultare publică, expertizare	Nr. crt.	Conținutul obiecției, propunerii, recomandării, concluziei	Argumentarea autorului proiectului
Avizare și consultare publică			
Cancelaria de Stat	1.	Urmare a examinării proiectului de lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale (număr unic 1161/MAI/2024), comunicăm următoarele. 1. La art. 3, propunem revizuirea definiției noțiunii de „autoritate publică responsabilă”, ținând cont de diferența conceptuală dintre „autoritate publică” și „instituție publică”.	Se acceptă Definiția de „<i>autoritate publică responsabilă</i>” a fost modificată în sensul înglobării atât a conceptului de <i>autoritate publică</i>, cât și a celui de <i>instituție publică</i>. S-a ales această abordare, fiindcă nu se cunoaște care anume vor fi autoritățile publice responsabile ce vor avea în responsabilitate cel puțin o infrastructură critică națională.
	2.	2. Se va ajusta Nota de fundamentare privind statutul Centrului Național de Coordonare a Protecției Infrastructurii Critice, or acesta urmează a fi creat în subordinea Ministerului Afacerilor Interne la nivel de direcție autonomă, ce se va subordona direct ministrului. Conex, se recomandă completarea Notei cu informații privind personalul din cadrul Centrului Național de Coordonare a Protecției Infrastructurii Critice, inclusiv cu specificarea statutului acestuia.	Se acceptă Nota de fundamentare a fost completată cu detalii suplimentare despre Centrul Național de Coordonare a Protecției Infrastructurii Critice la rubrica 3.1. <i>Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi</i>, la explicarea art. 4.
	3.	Suplimentar, la proiectarea funcțiilor publice/posturilor în cadrul subdiviziunilor autorității se va ține cont de art. 3 și art. 6 din Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public și normele privind instituirea subdiviziunilor structurale	Se acceptă Cadrul normativ aferent activităților care implică exercitarea prerogativelor de putere publică sau instituirea funcțiilor publice, precum și normele privind instituirea

		ale autorității publice, aprobate prin Anexa nr. 12 la Hotărârea Guvernului nr. 201/2009 privind punerea în aplicare a prevederilor Legii nr. 158/2008.	subdiviziunilor interne ale autorității publice se va respecta întocmai. În plus, orice modificare a structurii interne se realizează în strânsă coordonare și colaborare cu Cancelaria de Stat.
Cancelaria de Stat Direcția managementul funcției publice	1.	Direcția managementul funcției publice a examinat proiectul, și în limita competențe lor funcționale comunică următoarele. La art.3, revizuirea noțiunii de „autoritate publică responsabilă, ținând cont de distincția dintre autoritate publică și instituție publică.	Se acceptă Definiția de „<i>autoritate publică responsabilă</i>” a fost modificată în sensul înglobării atât a conceptului de <i>autoritate publică</i>, cât și a celui de <i>instituție publică</i>. S-a ales această abordare, fiindcă nu se cunoaște care anume vor fi autoritățile publice responsabile ce vor avea în responsabilitate cel puțin o infrastructură critică națională.
	2.	Totodată potrivit notei informative, nu este clar statutul personalului din cadrul Centrului Național de Coordonare a Protecției Infrastructurii Critice. Respectiv, propunem a fi specificat acest fapt.	Se acceptă Nota de fundamentare a fost completată cu detalii suplimentare despre Centrul Național de Coordonare a Protecției Infrastructurii Critice la rubrica 3.1. <i>Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi</i>, la explicarea art. 4.
Cancelaria de Stat Centrul de Armonizare a legislației		Centrul de armonizare a legislației a examinat proiectul de lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale și, comunică următoarele. Proiectul național prezentat pentru expertiza de compatibilitate își propune să asigure o abordare comună a protecției infrastructurilor critice naționale într-o serie de sectoare din întreaga țară, fiind stabilite obligații specifice care revin autorităților competente pentru a identifica	Se acceptă Noțiunea de <i>infrastructură critică</i> a fost adaptată în așa mod încât să fi în acord cu definiția de <i>infrastructură critică</i> oferită de Directiva (UE) 2022/2557. Astfel, la etapa de elaborare a proiectului de lege privind transpunerea Directivei (UE) 2022/2557, nu se vor întâmpina careva neconcordanțe.

entitățile critice pe baza unor criterii comune și a rezultatelor evaluării riscurilor.

Din punct de vedere al dreptului UE, prin prisma obiectului de reglementare, prezentul demers normativ se circumscrie reglementărilor statuate la nivelul UE, subsumate Politicii europene în domeniul securității infrastructurii critice (Capitolul 24 „Justiție, libertate și securitate”).

Din perspectiva proiectului examinat, la nivelul legislației europene, prezintă relevanță directă prevederile Directivei (UE) 2022/2557 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 decembrie 2022 privind reziliența entităților critice și de abrogare a Directivei 2008/114/CE a Consiliului (Text cu relevanță pentru SEE).

Analizând proiectul național prin prisma Directivei (UE) 2022/2557, menționăm cu titlu general că, acesta, reieșind din obiectul său specific de reglementare și scopul urmărit, nu transpune careva prevederi din aceasta. Totodată, prin proiectul național, se constată elemente de transpunere selectivă a dispozițiilor din Directiva 2008/114/CE a Consiliului din 8 decembrie 2008 privind identificarea și desemnarea infrastructurilor critice europene și evaluarea necesității de îmbunătățire a protecției acestora (Text cu relevanță pentru SEE), care însă a fost abrogată și substituită din 17 octombrie 2024 prin actul UE menționat mai sus și nu mai este în vigoare.

Astfel, art. 3, pct. 1, 4, 5, 7 și 9 din proiectul legii definește o serie de noțiuni relevante domeniului, precum: „infrastructură critică”, „analiză de risc”, „informații sensibile privind protecția infrastructurilor critice” și „protecție” reflectate și în art. 2 din Directiva 2008/114/CE. Atenționăm că, noțiunea „infrastructură

De asemenea, s-a examinat propunerea de reevaluare a cadrului normativ național ce se referă la protecția infrastructurii critice. Se are în vedere, așa cum a menționat avizatorul, Legea nr. 120/ 2017 cu privire la prevenirea și combaterea terorismului și Hotărârea Guvernului nr. 701/2018 privind aprobarea Regulamentului privind protecția antiteroristă a infrastructurilor critice.

Prin urmare, se menționează că actelor normative menționate mai sus se referă la protecția infrastructurilor critice – selectate de Serviciul de Informații și Securitate ca fiind importante pentru securitatea națională, exclusiv împotriva amenințărilor teroriste, nu și alte amenințări. Așadar, pentru claritate, prezentul proiect vine să protejeze fizic infrastructurile critice ce urmează a fi identificate de alte amenințări decât cele teroriste. Mai mult ca atât, acțiunile de protecție antiteroristă rămân în continuare în sarcina Serviciului de Informații și Securitate, care va colabora strâns cu Centrul Național de Coordonare a Protecției Infrastructurii Critice.

În concluzie, actele normative referite de avizator urmează a fi examinate suplimentar și, în caz de necesitate, modificate în sensul construirii punților juridice de legătură și coordonare dintre

critică” este prevăzută și în art. 2 din Legea nr. 120/ 2017 cu privire la prevenirea și combaterea terorismului, avînd conținut similar cu definiția corespondentă din Directiva 2008/114/CE. Totodată, noua Directiva (UE) 2022/2557 definește „infrastructură critică” în mod diferit decât Directiva abrogată.

De asemenea, proiectul legii, la art. 12, pct. 3, identifică criteriile intersectoriale ce stau la baza identificării infrastructurii critice naționale similar celor prevăzute de art. 3 (2) din actul UE abrogat.

Lista sectoarelor, subsectoarelor infrastructurii critice naționale din Anexa nr. 1 a proiectului național sunt identice cu cele stabilite de Anexa la HG nr. 701/2018 privind aprobarea Regulamentului privind protecția antiteroristă a infrastructurilor critice și transpune Anexa I (Lista sectoarelor a infrastructurii critice europeană) la Directiva abrogată 2008/114/CE.

În concluzie, prevederile propuse de proiectul de Lege nu pot fi calificate ca prevederi de transpunere a legislației, ci ca norme cu specific național.

Totodată, se impune transpunerea în termenii asumați în cadrul sesiunii de screening bilateral de la Capitolul 24 ”Justiție, libertate și securitate”, desfășurată în perioada 23 - 25 septembrie 2024 la Bruxelles a noi Directive 2022/2557/UE. Necesitatea unei noi abordări a infrastructurilor critice este motivată și de recitalul 2 din Preambulul Directivei (UE) 2022/2557, care statuează că: „în urma evaluării Directivei 2008/114/CE efectuate în 2019 s-a constatat că, dat fiind faptul că operațiunile care utilizează infrastructura critică sunt tot mai interconectate și au din ce în ce mai mult un caracter transfrontalier, măsurile de protecție care se referă numai la elemente

Centrul Național de Coordonare a Protecției Infrastructurii Critice și Centrul Antiterorist al Serviciului de Informații și Securitate.

individuale sunt insuficiente pentru a preveni producerea tuturor perturbărilor.

Prin urmare, a fost necesară o nouă abordare reorientată către asigurarea faptului că riscurile sunt mai bine luate în considerare, că rolul și sarcinile entităților critice în calitate de furnizori de servicii esențiale pentru funcționarea pieței interne sunt mai bine definite și sunt coerente, precum și că se adoptă norme ale Uniunii pentru a consolida reziliența entităților critice. Entitățile critice ar trebui să fie în măsură să își consolideze capacitatea de a preveni incidente care pot să perturbe furnizarea de servicii esențiale, de a oferi protecție și de a rezista în cazul producerii incidentelor respective, de a răspunde la acestea, de a le atenua și a le absorbi, de a se adapta la ele și de a se redresa în urma lor.”

În context, Directiva (UE) 2022/2557 vine cu o nouă reglementare juridică europeană având drept scop reducerea vulnerabilității și consolidarea rezilienței fizice a entităților critice din Uniunea Europeană pentru a asigura furnizarea neobstrucționată a serviciilor esențiale pentru economie și societate în ansamblu, și sporirea rezilienței entităților critice care furnizează aceste servicii.

În concluzie, reieșind din considerentul că, proiectul național are ca scop crearea cadrului juridic național în vederea identificării infrastructurilor critice naționale, precum și a administratorului, proprietarului sau posesorului acestora în vederea ulterioarei transpuneri a noii legislații UE în domeniul infrastructurii critice, iar unele norme referitoare la aceste aspecte sunt deja prevăzute la nivelul legislației naționale, în vederea evitării dublărilor juridice, se consideră judicioasă reevaluarea cadrului național existent - Legea nr. 120/

		2017 cu privire la prevenirea și combaterea terorismului și Hotărârea Guvernului nr. 701/2018 privind aprobarea Regulamentului privind protecția antiteroristă a infrastructurilor critice prin prisma proiectului național, cu eventuala transpunere a elementelor novatorii din Directiva (UE) 2022/2557 și eliminarea prevederilor neconforme.	
Ministerul Sănătății	1.	Ministerul Sănătății a examinat proiectul de lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale (număr unic 1161/MAI/2024), autor – Ministerul Afacerilor Interne, remis spre avizare, în limita competențelor funcționale, comunică următoarele propuneri. La pct. 5.1 din proiectul anexei nr. 1, după textul „Asistență medicală” se va completa cu textul „primară, urgentă prespitalicească”. Conform art. 2 lit. (h) din Legea ocrotirii sănătății nr. 411/1995, este prevăzut acordarea de asistență medicală primară, de asistență medicală urgentă la etapa prespitalicească, de asistență medicală spitalicească, în limitele și în volumul stabilit.	Se acceptă
	2.	Totodată, pct. 5.2 se va expune în redacție nouă „Medicamente și dispozitive medicale”, propunere utilizată conform definițiilor preluate din acquis-ul european (Directiva 2001/83/CE și Regulamentul (UE) 2017/745) și propuse spre aprobare în proiectul noului cadru legislativ pentru medicamente și dispozitive medicale. Serurile, vaccinurile și produse farmaceutice fac parte din categoria medicamentelor și nu ar trebui să fie enumerate separat ca o categorie distinctă.	Se acceptă
	3.	De asemenea, la pct. 5.3 substituirea cuvântului „Biolaboratoare” cu textul „Laboratoare care desfășoară	Se acceptă

		activități de cercetare prin manipularea agenților biologici”, iar cuvântul „bioagenți” cu cuvintele „Agenți biologici”, din considerentul că în Republica Moldova nu se operează cu acești termeni.	
	4.	Totodată, excluderea pct. 5.4 din proiectul anexei nr. 1, deoarece, acordarea asistenței medicale urgente presupune, de multe ori, transportarea bolnavilor sau răniților către unități medicale specializate, cum ar fi stații și secții de salvare, aviația sanitară, spitale de urgență, alte unități de salvare.	Se acceptă Anexa a fost modificată astfel conform criteriilor prevăzute de Directiva 2557/2022.
Ministerul Apărării	1.	Ministerul Apărării a analizat proiectul de lege referitor la identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale. În cadrul competențelor sale, instituția comunică faptul că nu are obiecții sau propuneri de modificare. În urma evaluării, nu s-au identificat observații cu privire la prevederile proiectului de lege.	S-a luat act
Ministerul Afacerilor Externe	1.	Ministerul Afacerilor Externe a examinat proiectul de lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale (număr unic 1161/MAI/2024) și, în limita competențelor funcționale, comunică lipsa de obiecții și propuneri.	S-a luat act
Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	1.	Examinând proiectul de lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale (număr unic 1161/MAI/2024), în limita competențelor funcționale, comunicăm lipsă de obiecții și propuneri.	S-a luat act
Ministerul Culturii	1.	Ministerul Culturii a examinat proiectul de lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale (număr unic 1161/MAI/2024), și în limita competențelor funcționale propune.	Se acceptă Întreagă noțiune a fost substituită cu alta, după cum urmează: „evaluarea riscurilor” - procesul global prin care se determină natura și amploarea

		La art. 3., pct. 1, analiza de risc – cuvântul analizarea să fie înlocuit cu cuvântul analiza scenariilor de amenințări semnificative, pentru a evalua vulnerabilitatea și impactul potențial al perturbării sau al distrugerii ICN.	unui risc prin identificarea și analiza potențialelor amenințări, vulnerabilități și pericole relevante care ar putea conduce la un incident, perturbare sau distrugerea ICN;
Ministerul Finanțelor	1.	La indicația Cancelariei de Stat nr.18-69-14450 din 30 decembrie 2024, Ministerul Finanțelor a examinat proiectul de lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale (număr unic 1161/MAI/2024) și, în limita competențelor funcționale, comunică următoarele. Prezentul proiect de lege are drept scop identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale pentru a asigura dezvoltarea economică, menținerea funcțiilor vitale ale societății și siguranța cetățenilor. Astfel, se consideră necesar ca autorul proiectului la compartimentul 3.1. „Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi” din Nota de fundamentare să includă în lista instituțiilor publice desemnate, care potrivit competențelor și atribuțiilor legale, răspund de organizarea și desfășurarea activităților în domeniile corespunzătoare sectoarelor și subsectoarelor de infrastructură critică națională prezentate în Anexa nr. 1 a proiectului de lege, să fie inclusă Instituția Publică „Centrul de Tehnologii Informaționale în Finanțe” în Sectorul Tehnologia informației și comunicațiilor, întrucât potrivit Statutului acesteia aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 125/2018, activitatea instituției este compatibilă cu activitatea sectorului enunțat.	Nu se acceptă Potrivit pct. 2 din Statutul Instituției publice „Centrul de Tehnologii Informaționale în Finanțe”, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 125/2018, <i>Centrul este o instituție publică, în care Ministerul Finanțelor exercită funcția de fondator, care dispune de ștampilă cu Stema de Stat a Republicii Moldova și denumire în limba de stat, are autonomie financiară și deține conturi bancare în contul unic trezorerial al Ministerului Finanțelor și conturi în bănci pentru obținerea garanțiilor bancare necesare activității de broker vamal și a celei privind derularea regimului de antrepozit vamal.</i> Se menționează că prin <i>autoritate publică responsabilă</i> se va înțelege un minister sau o altă autoritate publică sau instituție publică subordonată direct Guvernului, precum este Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică. Prin urmare, având în vedere norma menționată mai sus, se înțelege că Ministerul Finanțelor reprezintă autoritatea publică responsabilă care va întreprinde sau

			va coordona realizarea măsurilor de protecție a infrastructurilor critice naționale operate de autoritățile sau instituțiile publice din subordinea sa. Nota de fundamentare a fost completată cu explicații suplimentare pentru a asigura înțelegerea corectă a noțiunii de <i>autoritate publică responsabilă</i>. Totuși, dacă Instituția publică „Centrul de Tehnologii Informaționale în Finanțe” este în subordinea directă a Guvernului, atunci propunerea va fi acceptată. Astfel, se solicită poziția instituțională clară la această propunere ce urmează a fi exprimată la etapa de Avizare repetată.
	2.	Concomitent, proiectul de lege presupune crearea Centrului Național de Coordonare a Protecției Infrastructurii Critice, care va fi instituit în subordinea aparatului central al Ministerului Afacerilor Interne, la nivel de direcție autonomă, în subordinea directă a ministrului afacerilor interne. În acest sens, ținând cont de prevederile proiectului, se menționează că autorul urmează să specifice clar statutul Centrului, acesta urmează a fi instituit ca structură distinctă în subordinea MAI sau ca subdiviziune autonomă în cadrul aparatului central al MAI. Potrivit Notei de fundamentare la proiect, Centrul Național de Coordonare a Protecției Infrastructurii Critice se propune a fi format din 7 unități de personal (1 șef de Centru și 6 ofițeri de legătură) care va presupune cheltuieli	Se acceptă Nota de fundamentare a fost completată cu explicații suplimentare referitoare la viitorul Centrul Național de Coordonare a Protecției Infrastructurii Critice. Forma de organizare a Centrului Național de Coordonare a Protecției Infrastructurii Critice va fi direcție autonomă în cadrul Inspectoratului de Management Operațional din subordinea Ministerului Afacerilor Interne. Centrul Național de Coordonare a Protecției Infrastructurii Critice va fi creat din 7 unități de personal, un șef de direcție și 6 executori. Toți

		estimative de personal în mărime de 3 000,0 mii lei anual, celelalte costuri nefiind estimate. Adicional proiectul nu prezintă o argumentare și o detaliere clară a costurilor financiare per funcții ce urmează a fi instituite, ținând cont de impactul estimat. Prin urmare, luând în considerare specificul structurii ce se propune a fi creată, precum și insuficiența datelor descriptive și explicative privind instituirea Centrului, inclusiv lipsa impactului financiar total ca urmare a creării acestuia, proiectul de lege urmează a fi ajustat și revizuit cu detalii aferente celor mai sus menționate.	funcționarii direcției vor fi funcționari publici cu statut special. Această soluție a fost agreată cu factorii decidenți ai conducerii de vârf a Guvernului. De asemenea, merită de menționat că Centrul Național de Coordonare a Protecției Infrastructurii Critice va fi și viitorul Centru ce va asigura reziliența entităților critice, după transpunerea Directivei (UE) 2022/2557 din 14 decembrie 2022 privind reziliența entităților critice. În statele membre ale Uniunii Europene, reziliența entităților critice este asigurată prin 2 modalități: 1. protecția cibernetică; și 2. protecția fizică. În Republica Moldova, protecția cibernetică va fi realizată de Agenția pentru Securitate Cibernetică, care are un efectiv de 45 de unități de personal. În schimb, protecția fizică a acelorași entități critice se va realiza de Centrul Național de Coordonare a Protecției Infrastructurii Critice, cu un efectiv de 7 unități de personal.
	3.	Subsidiar, în contextul în care prin Hotărârea Guvernului nr. 911/2024 pentru stabilirea moratoriului temporar privind încadrarea personalului din sectorul bugetar în funcțiile vacante înregistrate, a fost instituit	Se acceptă Toate procedurile se vor realiza cu respectarea cadrului normativ enunțat.

		moratoriu asupra încadrării personalului în instituțiile/autoritățile publice, crearea și sau majorarea efectivului limită de personal al MAI urmează a se realiza în limita efectivului – limita de personal aprobat autorității, cu posibilitatea anulării parțiale, la solicitare, a moratorului pe unele funcții vacante.	
	4.	Totodată, se constată faptul că proiectul mai prevede și cheltuieli suplimentare suportate de către administratori, proprietari și posesorii infrastructurilor critice naționale, care nu sunt estimate. Astfel, întru a evita aprobarea proiectului de lege fără sursă de finanțare, se solicită de a estima costurile și de a identifica mijloace financiare necesare pentru punerea în aplicare a prevederilor proiectului, întrucât potrivit art.131 alin.(6) din Constituția Republicii Moldova, nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare. Prin urmare, proiectul urmează să fie revizuit prin prisma celor invocate.	Se acceptă parțial Având în vedere faptul că nu există o listă oficială cu infrastructuri critice naționale, precum și o listă a celor ce le operează, este imposibil de estimat costurile. În plus, costurile vor putea fi estimate după evaluarea riscurilor – etapă ce se va realiza după identificarea și desemnarea infrastructurilor critice.
Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale	1.	Ca urmare a examinării proiectului de lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale (număr unic 1161/MAI/2024), în limitele competențelor funcționale, comunicăm următoarele obiecții și propuneri la proiectul de lege și dosarul normativ conex. Prin proiectul de lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale, autorul (Ministerul Afacerilor Interne) își propune creșterea capacității de asigurare a stabilității, securității și siguranței sistemelor economico-sociale și protecției persoanelor prin identificarea, desemnarea, protecția și analiza de risc a infrastructurii critice naționale, scop pe	Se acceptă Noțiunea de infrastructură critică a fost modificată.

care Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR) îl apreciază și susține, în limitele competențelor funcționale.

Totuși constatăm că, în pofida caracterului general și impersonal specific pentru o lege, urmând ca printr-un act subsecvent (normativ sau nu; hotărâre, dispoziție de Guvern și/sau decizie a Prim-ministrului) să fie organizată executarea legii și stabilit mecanismul de implementare a normelor primare, autorul operează cu reglementări mult prea vagi, generale și lipsite de claritate care pot crea confuzie în aplicare.

Acest aspect, îl sesizăm în primul rând din noțiunea „infrastructură critică națională” – definită la art.3 pct.4) din proiectul legii, ca fiind un element, un sistem sau o componentă a acestuia, aflat pe teritoriul național, care este esențial pentru menținerea funcțiilor vitale ale societății, sănătății, siguranței, securității, bunăstării sociale ori economice a persoanelor și a cărui perturbare sau distrugere ar avea un impact semnificativ la nivel național ca urmare a incapacității de a menține respectivele funcții.

În acest context, este greu de înțeles dacă MIDR deține competențe legale din această perspectivă, raportat domeniilor de activitate prevăzute la pct.6) din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.690/2017, și anume:

- transport;
- infrastructura de transport;
- urbanism, construcții și locuințe;
- dezvoltare regională și locală;
- infrastructura de apă și sanitație.

	2.	Respectiv, chiar dacă în proiectul legii nu este prevăzut cu exactitate care sunt autoritățile publice responsabile pentru organizarea și desfășurarea activităților în domeniile corespunzătoare sectoarelor și subsectoarelor de infrastructură critică naționale, în Nota de fundamentare (compartimentul nr.3.1.), MIDR apare responsabil și de sectorul „Administrație”, sector impropriu ministerului prin prisma domeniilor aflate în sfera de competență a MIDR. În speță, este cazul să evidențiem că, în conformitate cu art.3 alin.(1) al Legii nr.438/2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova: „regiunile de dezvoltare nu sunt unități administrativ-teritoriale și nu au personalitate juridică”. Astfel, MIDR-ului nu-i poate fi imputat acest sector, iar Nota de fundamentare și viziunea autorului la elaborarea proiectului de lege urmează a fi reconsiderate. Mai mult ca atât, în Directiva (UE) 2022/2557 din 14 decembrie 2022 privind reziliența entităților critice și de abrogare a Directivei 2008/114/CE a Consiliului se operează cu sectorul „administrația publică centrală”, la fel, un sector aflat în incompatibilitate absolută cu domeniile de activitate ale MIDR.	Se acceptă
	3.	O altă particularitate care urmează a fi examinată suplimentar de autor este faptul că, la art.5 alin.(2) al proiectului, este prevăzut că: „componenta, atribuțiile și modul de organizare a Grupului de lucru interinstituțional pentru protecția infrastructurilor critice se stabilesc prin hotărâre de Guvern”. Această normă din proiect este contradictorie prevederilor pct. 159 subpct. 3) și 4) din Regulamentul Guvernului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.610/2018, care dictează că: „Dispozițiile Guvernului se	Se acceptă

		adoptă cu privire la aprobarea regulamentelor de organizare și funcționare ale consiliilor, comisiilor, comitetelor și altor platforme consultative; aprobarea componenței nominale sau instituționale a comisiilor și altor platforme interguvernamentale de cooperare”. În această ordine de idei, enunțăm că promovarea dispozițiilor Guvernului constituie o procedură simplificată de legiferare, fapt prielnic specificului și procedurilor privind organizarea și desfășurarea activităților necesare pentru implementarea acestui proiect de lege. Prin urmare, raportat celor descrise și obiectului de reglementare a proiectului de lege, recomandăm autorului examinarea suplimentară a proiectului de lege vizat inclusiv din această perspectivă.				
Ministerul Mediului	1.	În contextul examinării proiectului de lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale (număr unic 1161/MJ/MAI/2024), Vă comunicăm susținerea acestuia fără obiecții și propuneri.	S-a luat act			
Ministerul Muncii și Protecției Sociale	1.	Ministerul Muncii și Protecției Sociale a examinat proiectul de lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurii critice naționale (număr unic 1161/MAI/2024) și în limita competențelor funcționale, comunică susținerea proiectului cu următoarele propuneri. 1. La art. 4 alin.(3) din proiectul legii, textul „alte state membre” se substituie cu cuvintele „statele membre”.	Se acceptă			
	2.	2. La Anexa nr. 1 din proiect, se propune completarea tabelului cu un număr nou, cu următorul conținut: <table><tr><th>Nr. Crt.</th><th>Sectorul</th><th>Subsectoare</th></tr></table>	Nr. Crt.	Sectorul	Subsectoare	Nu se acceptă Sectorul propus este reprezentat indirect, prin alte sectoare (administrație publică, sănătate, ordine publică), în proiectul de
Nr. Crt.	Sectorul	Subsectoare				

		13. Protecție socială 13.1. Prestații și servicii sociale pentru consolidarea rezilienței în situații critice. 13.2. Infrastructuri de prestare a serviciilor sociale primare și specializate. 13.3. Infrastructuri de prestare a serviciilor sociale cu specializare înaltă.	lege. Menționarea distinctă al acestuia ar crea redundanță.
	3.	3. Deși în Nota de fundamentare autorul proiectului la pct. 4.4. Impactul Social menționează că “Cetățenii Republicii Moldova vor avea încrederea că instituțiile satului se îngrijesc de infrastructura critică națională care furnizează servicii esențiale populației și autorităților publice. Prin urmare, se va asigura confortul social și dezvoltarea economică a țării. Este cunoscut faptul că capacitatea statului de asigurare a unui mediu economic securizat atrage investițiile străine și, în consecință, crește oferta de muncă, ceea ce duce, în mod inevitabil, la scăderea nivelului de sărăcie. De asemenea, va crește calitatea serviciilor sociale, culturale și educaționale, fiindcă odată ce infrastructurile critice din aceste domenii vor fi identificate, desemnate și protejate, accentul se va pune pe îmbunătățirea acestora”, în proiectul oferit spre examinare lipsește domeniul protecției sociale. Prin urmare, în calitate de entități critice	Nu se acceptă Sectorul propus este reprezentat indirect, prin alte sectoare (administrație publică, sănătate, ordine publică), în proiectul de lege. Menționarea distinctă al acestuia ar crea redundanță.

		se propune introducerea Agențiilor Teritoriale de Asistență Socială și a Agenției pentru Gestionarea Serviciilor Sociale cu Specializare Înaltă, care coordonează sistemul serviciilor sociale oferite populației în dificultate. În acest sens, propunem completarea pct. 3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi, cu următorul conținut: „Sectorul Protecției Sociale: 1. Ministerul Muncii și Protecției Sociale; 2. Agențiile Teritoriale de Asistență Socială; 3. Agenția pentru Gestionarea Serviciilor Sociale cu Specializare Înaltă.”	
	4.	4. Totodată, textul proiectului urmează a fi completat cu clauza de armonizare, în conformitate cu prevederile art. 41 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative și pct. 13 a Hotărârii Guvernului nr. 1171/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene.	Nu se acceptă Prezentul proiect nu transpune Directiva (UE) 2022/2557 din 14 decembrie 2022 privind reziliența entităților critice, ci creează cadrul juridic primar care va permite transpunerea ulterioară a acestei directive. A se vedea comentariile Centrului de Armonizare Legislație.
Ministerul Energiei	1.	Ministerul Energiei a examinat în limita competențelor funcționale proiectul de lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale (număr unic 1161/MAI/2024), autor – Ministerul Afacerilor Interne, și comunică următoarele propuneri. Cu titlu preliminar, se propune a fi revizuit integral textul proiectului de act normativ pentru corectitudine gramaticală.	Se acceptă
	2.	În continuare, la art. 9 alin. (2) lit. e) și i) identificăm repetarea/dublarea conținutului reglementării	Se acceptă

		și anume „informarea MAI (prin CNCPIC) asupra stadiului identificării ICN”. Astfel, se recomandă combinarea acestora într-o singură literă a alineatului, pentru claritate și evitare de redundanțe.	
	3.	La titlul Capitolului IV și la art.16, se propune înlocuirea cuvintelor „proprietarii/operatorii/administratorii” cu „proprietarilor/operatorilor/administratorilor” pentru a clarifica că răspunderea vizează atât autoritățile publice responsabile, cât și proprietarii/operatorii/administratorii de infrastructuri critice naționale.	Se acceptă
	4.	La art. 18 alin. (1) lit. a) se propune a stabili un termen în care Guvernului urmează să desemneze autoritățile publice responsabile. Suplimentar la alin. (2) se propune a fi extins termenul privind emiterea Ordinelor conducătorilor autorităților publice prin care urmează a fi stabilite criteriile sectoriale/intersectoriale și pragurile critice aferente infrastructurii critice naționale, astfel încât acestea să fie emise după desemnarea autorităților publice responsabile, a pragurilor critice aferente criteriilor intersectoriale, precum și a Grupului de lucru interinstituțional pentru protecția infrastructurilor critice.	Se acceptă
	5.	La anexa nr. 1 sectorul energetic, subsectorul 1.1 „Energie electrică” se propune a fi expus în următoarea redacție, considerând terminologia utilizată în legislația sectorială: „Energie electrică – centrale electrice, inclusiv de termoficare urbană, instalații de stocare a energiei electrice, rețele electrice de transport și distribuție a energiei electrice”.	Se acceptă Anexa a fost modificată astfel conform criteriilor prevăzute de Directiva 2557/2022.
	6.	Subsecvent, pentru Anexa nr. 1 se propune completarea sectorului nr. 1 „Energetic” cu subsectorul nr.	Se acceptă

		1.5. „Energie termică” din motiv că acesta de asemenea face parte din sistemul infrastructurii critice naționale, or, energia termică furnizează servicii esențiale de interes național, iar importanța sa este justificată prin îndeplinirea criteriilor sectoriale stabilite, precum: impact asupra populației (lipsa încălzirii în perioadele reci poate afecta semnificativ siguranța și bunăstarea cetățenilor), impact economic (stoparea furnizării energiei termice poate genera pierderi economice semnificative și poate afecta funcționarea altor sectoare) și victime potențiale (întreruperea furnizării energiei termice în condiții de temperaturi scăzute poate duce la situații grave, inclusiv decese). Prin includerea subsectorului „Energie termică” în Anexa nr. 1, se va recunoaște importanța acestuia în menținerea funcțiilor vitale ale societății și în protejarea securității naționale. Totodată, se remit în anexă propunerile suplimentare întreprinderilor de profil din sectorul energetic pentru modificarea proiectului de lege, parvenite în rezultatul desfășurării consultărilor publice.	Anexa a fost modificată astfel conform criteriilor prevăzute de Directiva 2557/2022.
Ministerul Energiei Societatea pe Acțiuni „CET-Nord”	1.	Urmare a examinării proiectului de lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale (număr unic 1161/MAI/2024), autor - Ministerul Afacerilor Interne, ținem să subliniem că, la pct. 1 din Anexa nr. 1 la proiectul de lege, în Lista subsectoarelor infrastructurii critice naționale (ICN), nu se regăsește subsectorul termoelectric (instalații pentru producerea energiei termice, inclusiv în cogenerare, distribuția prin conducte a acesteia). Luând în considerare că, subsectorul termoelectric este unul de interes național, propunem	Se acceptă Anexa a fost modificată astfel conform criteriilor prevăzute de Directiva 2557/2022.

		completarea Anexei nr. 1 la proiectul de lege cu componentele infrastructurii termoeenergetice a țării.	
Ministerul Energiei Societatea pe Acțiuni „Fee-Nord”	1.	În temeiul circularii Ministerului Energiei al Republicii Moldova Nr. 07-28 din 06 ianuarie 2025, întreprinderea Fee-Nord S.A., având competențe în domeniul energetic, prezintă următoarea opinie referitoare la proiectul de lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale (ICN): 1. Considerații generale Fee-Nord S.A. salută inițiativa Ministerului Afacerilor Interne (MAI) de a elabora un cadru juridic național pentru protecția ICN, având în vedere importanța infrastructurilor critice pentru securitatea energetică, economică și socială a Republicii Moldova. De asemenea, recunoaștem importanța alinierii legislației naționale la standardele Uniunii Europene, în special prin transpunerea Directivei (UE) 2022/2557 privind reziliența entităților critice. 2. Observații asupra proiectului de lege 2.1. Definiții clare Considerăm necesară clarificarea unor termeni esențiali precum „informații sensibile” și „praguri critice” pentru a evita interpretările ambigue în implementarea legii. Propunem includerea unor exemple detaliate în anexe pentru a ghida aplicarea practico-juridică.	Se acceptă Nota de fundamentare a fost completată cu informații explicative suplimentare referitoare la <i>informațiile sensibile</i> și <i>pragurile critice</i>.
	2.	2.2. Includerea sectorului energetic Dat fiind că sectorul energetic este unul dintre cele mai vulnerabile în fața amenințărilor cibernetice și fizice, recomandăm introducerea unor prevederi suplimentare care să stabilească cerințe minime specifice pentru protecția rețelelor electrice și a capacităților de stocare.	Se acceptă Sectorul energetic este inclus în Anexa nr. 1 din proiectul de lege.
	3.	2.3. Responsabilități clare pentru operatori	Se acceptă

		Este esențial ca responsabilitățile proprietarilor/ operatorilor/ administratorilor de ICN să fie detaliate suplimentar. Propunem ca în articolul 10 să fie inclus un termen de conformare pentru operatorii economici care nu dețin planuri de securitate.	A fost indicat că proprietarii/ operatorii/ administratorii de ICN au obligația să elaboreze pentru fiecare ICN din responsabilitate planurile de securitate ale operatorilor și să-l transmită spre avizare autorității publice responsabile în termen de 30 de zile din data solicitării.
	4.	2.4. Finanțarea protecției ICN În vederea realizării obiectivelor legii, considerăm necesară instituirea unui fond național de sprijin pentru operatorii de ICN, destinat modernizării infrastructurii și implementării tehnologiilor de securitate avansate.	Nu se acceptă Propunerea formulată depășește obiectul proiectului. Realizarea obiectivelor prezentei legi se va realiza în limita bugetului anual alocat de fiecare deținător de infrastructură critică națională.
	5.	3. Recomandări specifice – Actualizarea periodică a evaluărilor de risc – Recomandăm ca evaluările riscurilor în sectorul energetic să fie realizate semestrial, dat fiind ritmul rapid al evoluțiilor tehnologice și al amenințărilor cibernetice. – Digitalizarea procesului de raportare – Propunem implementarea unei platforme digitale pentru raportarea incidentelor și actualizarea planurilor de securitate, pentru a facilita comunicarea în timp real între autorități și operatori. – Formarea și instruirea personalului – Este imperativ să fie alocate resurse pentru programe de instruire continuă a personalului implicat în protecția ICN din sectorul energetic. 4. Concluzii Fee-Nord S.A. susține adoptarea proiectului de lege și consideră că implementarea sa va contribui la creșterea securității naționale și la consolidarea rezilienței sectorului energetic. Totuși, reiterăm importanța	Se acceptă Proiectul corespunde propunerilor formulate: Potrivit art. 8 din proiectul de lege: (1) La nivelul MAI, prin CNCPIC, poate fi constituit și administrat un mecanism de comunicare și avertizare timpurie, (denumit în continuare - MeCAT), destinat asigurării managementului integrat al protecției ICN cu rolul de sistem național securizat de informare în domeniul protecției ICN. (2) MeCAT asigură cadrul unitar al schimbului de informații privind incidente, amenințări, vulnerabilități și riscuri identificate în legătură cu aceste tipuri de infrastructuri, necesare atât în procesul de prevenție și combatere a riscurilor și amenințărilor, cât și pentru diminuarea impactului generat de incapacitatea de a

		clarificării termenilor, detalierea responsabilităților și asigurarea unui mecanism sustenabil de finanțare a protecției ICN.	menține serviciile esențiale furnizate de acestea. Potrivit art. 11 alin. (4) din proiectul de lege: (4) Personalul din cadrul structurii/compartimentului specializat în domeniul ICN răspunde de elaborarea, aplicarea, evaluarea și actualizarea permanentă a planului de măsuri elaborat la nivelul autorității publice responsabile, respectiv a planului de securitate al operatorilor. Potrivit atribuțiilor Centrul Național de Coordonare a Protecției Infrastructurii Critice, acesta acordă sprijin și suport atât autorităților publice responsabile, cât și proprietarilor/ operatorilor/ administratorilor de ICN.
Ministerul Energiei Rotalin Gaz Trading	1.	În legătură cu dezbaterile proiectului de lege privind protecția infrastructurii critice, elaborat de Ministerul Afacerilor Interne, venim cu o serie de propuneri și observații referitoare la prevederile acestui proiect ce vizează operatorii și proprietarii obiectelor de infrastructură critică. În primul rând, proiectul de lege impune operatorilor și proprietarilor obiectelor de infrastructură critică obligația de a identifica mijloacele financiare necesare implementării măsurilor corespunzătoare de protecție. În condițiile reglementărilor actuale lipsește un mecanism de compensare a acestor cheltuieli, ceea ce	Nu se acceptă Propunerea formulată depășește obiectul proiectului. Realizarea obiectivelor prezentei legi se va realiza în limita bugetului anual alocat de fiecare deținător de infrastructură critică națională.

		pune în pericol realizarea unui șir de măsuri prevăzute de proiect. În acest context, având în vedere că îndeplinirea funcției de asigurare a ordinii publice și siguranței este îndeplinită din impozitele colectate inclusiv și de la operatorii infrastructurii, propunem să fie prevăzut în proiectul de lege un mecanism concret de compensare a cheltuielilor, de exemplu, prin subvenții direcționate, granturi de stat sau includerea cheltuielilor pentru asigurarea protecției infrastructurii critice în tarifele aprobate, coordonate cu autoritățile de reglementare de stat, în special cu Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE). Atragem atenția asupra faptului că politicile actuale ale ANRE nu prevăd includerea acestor cheltuieli în tarife pe durata perioadei de valabilitate a costurilor aprobate, ceea ce înseamnă că acestea cheltuieli nu vor fi recuperate și compensate din activitatea reglementată. În acest context, propunem, în primul rând, implicarea ANRE în procesul de coordonare a acestui proiect de lege, iar ulterior organizarea de consultări cu participarea ANRE și a altor organe de specialitate pentru elaborarea unei abordări comune privind finanțarea măsurilor de protecție a infrastructurii critice și crearea unui grup de lucru, care să includă reprezentanți ai ANRE, operatori, proprietari ai obiectelor de infrastructură critică și alte părți interesate, pentru discutarea aspectelor financiare și organizaționale.	
	2.	Având în vedere că măsurile de protecție a infrastructurii critice sunt orientate spre asigurarea securității publice și a rezilienței, considerăm necesar să fie stabilită în proiectul de lege obligația statului de a garanta protecția proprietarilor si/sau operatorilor	Nu se acceptă Propunerea formulată depășește obiectul proiectului.

		infrastructurii împotriva poverilor financiare excesive. Acest lucru poate fi realizat prin: • Elaborarea programelor de finanțare de stat pentru acoperirea unei părți din cheltuieli. • Stabilirea unor limite maxime ale cheltuielilor care pot fi transferate asupra operatorilor și proprietarilor, cu compensare ulterioară din buget.	
	3.	De asemenea, considerăm că introducerea obligatorie a funcției de ofițer de legătură nu este oportună, deoarece aceasta poate duce la sarcini administrative și financiare suplimentare pentru operatorii și proprietarii obiectelor. În acest sens, propunem: • Examinarea posibilității introducerii acestei funcții la discreția operatorilor, în funcție de dimensiunea și specificul activității lor. • Prevederea unor abordări flexibile pentru îndeplinirea funcțiilor legate de comunicare, fără crearea obligatorie a unei funcții separate. Ținând cont de cele expuse, considerăm extrem de importantă revizuirea proiectului de lege în partea indicată și asigurarea coordonării acestuia cu autoritățile de reglementare și părțile interesate. Suntem pregătiți să participăm la discuții și să oferim propuneri suplimentare.	Se acceptă Norma a fost reformulată: (1) Proprietarii/ operatorii/ administratorii de ICN au următoarele atribuții: a) desemnează un ofițer de legătură pentru securitatea ICN aflată în responsabilitate. Această obligație nu presupune neapărat instituirea unei noi poziții;
Ministerul Energiei Întreprinderea Municipală „Servicii comunale Glodeni”		În contextul demersului Cancelariei de Stat Nr. 18-69-14450 din 30 decembrie 2024 de către Î.M. "Servicii comunale Glodeni" au fost identificate și desemnate obiectele strategice de protecție a infrastructurii critice naționale: (rezervoare de apă potabilă, stație de epurare, stațiile de pompare a apelor reziduale, fântânilor arteziene, cazangeria nr. 1 amplasată pe str. Tricolorului, 1A și cazangeria nr.2 amplasată str. C. Stere, 1 or. Glodeni).	S-a luat act

		Obiectele identificate la moment sunt funcționabile și sunt dotate cu personal de pază. A.P.L. de nivelul I și II ale or. Glodeni, sunt obligate, în conformitate cu legislația în vigoare, să asigure procesul de funcționare a obiectelor de infrastructură critică amplasate pe teritoriul deservit.	
Ministerul Energiei Societate pe Acțiuni „Termoelectrica”	1.	Prin prezenta, „Termoelectrica” S.A. informează că, a examinat proiectul Legii privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale (număr unic 1161/MAI/2024) și înaintază următoarele propuneri de modificări, după cum urmează. Propunem de a completa criteriul 1, Sectorul Energetic din Anexa nr. 1 cu un Subsector nou 1.5. care va avea următorul cuprins: „1.5. Energie termică – capacități și instalații pentru producere și rețele de transport și distribuție a energiei termice”. Modificarea propusă este necesară din următoarele considerente: Conform prevederilor Art. 3, alin. 4) din proiectul Legii, „infrastructura critică națională - un element, un sistem sau o componentă a acestora, aflat pe teritoriul național, care este esențial pentru menținerea funcțiilor vitale ale societății, sănătății, siguranței, securității, bunăstării sociale ori economice a populației și a cărui perturbare sau distrugere ar avea un impact semnificativ la nivel național ca urmare a incapacității de menținere a respectivei funcții.” Mai mult ca atât, în Nota de fundamentare este stipulat că „pentru a beneficia de nivelul corespunzător de protecție, infrastructurile publice vor putea să asigure, prin măsuri concrete, un nivel ridicat de protecție a infrastructurilor critice naționale, fapt ce va	Se acceptă Anexa a fost modificată astfel conform criteriilor prevăzute de Directiva 2557/2022.

		avea ca principală consecință creșterea încrederii populației în capacitatea de reacție și de reziliență a instituțiilor naționale în caz de condiții periculoase și de furnizarea neîntreruptă a serviciilor esențiale pentru populație și stat”. Potrivit procesului tehnologic, în cadrul centralelor electrice cu termoficare (CET Sursa 1, CET Sursa 2 – „Termoelectrica” S.A., „CET-Nord” S.A.) energia este produsă și în regim de cogenerare. Astfel, fără implicarea sistemelor centralizate de alimentare cu energie termică (sisteme de termoficare) producerea energiei electrice este limitată. Reieșind din aceste temeiuri, precum și a faptului că alimentarea cu energie termică în special în timpul sezonului rece, este esențială pentru societate și bunăstarea socială a acesteia considerăm necesar luarea în considerare a propunerii de suplinire a Anexei nr. 1.	
Ministerul Energiei Premier Energy	1.	Stimate dle Constantin Borosan, Secretar de Stat Adresarea d-voastră, depusă în contextul demersului Cancelariei de Stat Nr. 18-69-14450 din 30 decembrie 2024, cu privire la avizarea proiectului de lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale (număr unic 1161/MAI/2024), autor – Ministerul Afacerilor Interne, a fost examinată de către administrația Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A., în legătură cu ce Vă prezentăm propunerile de completare a respectivului proiect de lege conform Tabelului de sinteză anexat. În cazul apariției oricăror întrebări, suntem la dispoziția dumneavoastră.	Se acceptă Întreagă noțiune a fost substituită cu alta, după cum urmează: „<i>evaluarea riscurilor</i>” - procesul global prin care se determină natura și amploarea unui risc prin identificarea și analiza potențialelor amenințări, vulnerabilități și pericole relevante care ar putea conduce la un incident, perturbare sau distrugerea ICN;

		Tabelul de sinteză cu propuneri la proiectul de lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale. 1. Articolele/punctele din proiectul prezentat spre avizare și coordonare: art. 3. Noțiuni principale În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni semnifică: 1) analiză de risc - analizarea scenariilor de amenințări semnificative, pentru a evalua vulnerabilitatea și impactul potențial al perturbării sau al distrugerii ICN; 1. Propunerea de modificare: 1. Argumentarea: Este nevoie de o definiție a sintagmei "amenințări semnificative" utilizată pentru noțiunea de "analiză de risc". Adjectivul "semnificativ" implică o doză largă de apreciere subiectivă; prin urmare, pentru a se exclude echivocul și pentru a se respecta principiul predictibilității și clarității textului actului normativ, este nevoie de o definiție a sintagmei "amenințări semnificative".	
	2.	2. Articolele/punctele din proiectul prezentat spre avizare și coordonare: art. 6 alin. (4) Proprietarii/operatorii/administratorii de ICN au obligația de a informa autoritățile publice responsabile despre orice modificare survenită la nivelul ICN desemnată. art. 10 alin.(1), lit. f) informează autoritățile publice responsabile cu privire la orice modificare ce poate avea impact asupra protecției ICN 2. Propunerea de modificare: art. 6 alin.(4) "Proprietarii/operatorii/administratorii de ICN au	Se acceptă Modificările propuse au fost realizate pentru corelarea normelor menționate.

		obligația de a informa autoritățile publice responsabile despre orice modificare ce poate avea impact asupra protecției ICN desemnată”. 2. Argumentarea: Corelarea textelor de la al proiectului de lege și cel de la art. 10 alin.(1), lit. f) astfel ca obligațiile proprietarilor/operatorilor/administratorilor de ICN să informeze autoritățile publice responsabile să se refere la modificările ce pot avea impact asupra protecției ICN, și nu la orice modificare a ICN. Reieșind din conținutul proiectului de lege, aceasta are ca scop și obiect protecția ICN, prin urmare, doar modificările în această privință ar trebui notificate. În activitatea lor, proprietarii/operatorii/administratorii ar putea opera modificări în ICN care nu au impact asupra protecției ICN (de exemplu: reparația și întreținerea ICN sau alte operațiuni care nu influențează protecția sa) – caz în care respectivele activități nu ar trebui să facă obiectul informării. Prin urmare, pentru corelarea textului proiectului de act normativ și pentru asigurarea arealului său de aplicabilitate, obligația de informare urmează să se refere doar la: modificările ce pot avea impact asupra protecției ICN.	
	3.	3. Articolele/punctele din proiectul prezentat spre avizare și coordonare: art. 11 alin. (3) Structura/compartimentul de la alin. (1) este condus(ă) de un ofițer de legătură pentru securitatea ICN și se află în nemijlocita subordonare a conducătorului autorității publice responsabile sau a proprietarului/ operatorului/administratorului de ICN. 3. Propunerea de modificare:	Se acceptă Norma de la art. 11 alin. (3) a fost modificată după cum urmează: (3) Structura/ compartimentul de la alin. (1) este condus(ă) de un ofițer de legătură pentru securitatea ICN și care, la solicitare sau la necesitate, are dreptul/obligația de a sesiza direct conducătorul autorității publice responsabile sau a proprietarului/

		art. 11 alin. (3) ”Structura/compartimentul de la alin. (1) este condus(ă) de un ofițer de legătură pentru securitatea ICN și care la necesitate are dreptul de a sesiza direct conducătorul autorității publice responsabile sau a proprietarului/operatorului/administratorului pe orice subiecte ce țin de ICN.” 3. Argumentarea: Criteriul de subordonare directă a persoanei de contact față de administrator nu este eficient din punct de vedere al managementului și structurii organizative complexe în cadrul societății. Respectiv, în acest caz ar putea fi suficientă o alternativă de a avea dreptul de a contacta direct administratorul în caz de nevoie.	operatorului/ administratorului pe orice subiecte ce țin de ICN.
	4.	4. Articolele/punctele din proiectul prezentat spre avizare și coordonare: art. 14 alin. (1) În termen de 9 luni de la desemnarea unei infrastructuri drept ICN, proprietarul/operatorul/administratorul de ICN elaborează planul de securitate al operatorului și îl transmite spre avizare autorității publice responsabile 4. Propunerea de modificare: art. 14 alin. (1) În termen de 9 luni de la desemnarea unei infrastructuri drept ICN sau după oferirea unui termen adițional coordonat de comun acord cu CNCPIC pentru cazurile existenței unui volum mare de infrastructuri calificate de tip ICN la același proprietar/operator/administrator, proprietarul/operatorul/administratorul de ICN elaborează planul de securitate al operatorului și îl transmite spre avizare autorității publice responsabile.” 4. Argumentarea:	Se acceptă Norma de la art. 14 alin. (1) a fost modificată după cum urmează: (1) În termen de 9 luni de la desemnarea unei infrastructuri drept ICN, proprietarul/operatorul/ administratorul de ICN elaborează planul de securitate al operatorului și îl transmite spre avizare autorității publice responsabile. Cu acordul conducătorului CNCPIC, termenul poate fi extins, dar nu mai mult de 6 luni.

		Dacă domeniul de aplicare ar fi foarte extins și conform pragurilor și criteriilor aprobate ar cuprinde ca obiect un volum mare de situații ca și infrastructură critică națională, atunci așa sarcină în termen atât de redus ar fi dificil de pus în aplicare. Respectiv, în orice situație ar fi bine de lăsat o anumită flexibilitate.	
Ministerul Energiei Societatea cu răspundere Limitată „VESTMOLDTRANSGAZ”	1.	Urmare a examinării demersului Ministerului Energiei al Republicii Moldova nr. 07-28 din 06 ianuarie 2025, prin care se remite spre avizare proiectul de lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale (număr unic 1161/MAI/2024), autor – Ministerul Afacerilor Interne, în limita competențelor funcționale, aducem la cunoștința dumneavoastră următoarele: 1. Conținutul din proiectul prezentat spre avizare: Articolul 9. Autoritățile publice responsabile (2) Autoritățile publice responsabile și structurile abilitate conform legii se asigură că informațiile clasificate cu privire la protecția ICN utilizate la nivel național, precum și cele transmise statelor membre sau Comisiei Europene nu sunt utilizate în alt scop decât cel al protecției infrastructurii critice. 1. Conținutul propunerilor/obiecțiilor VMTG: Se propune următoarea redacție pentru Art. 9: Articolul 9. Autoritățile publice responsabile (3) Autoritățile publice responsabile și structurile abilitate conform legii se asigură că informațiile clasificate cu privire la protecția ICN utilizate la nivel național, precum și cele transmise statelor membre sau Comisiei Europene nu sunt utilizate în alt scop decât cel al protecției infrastructurii critice.	Se acceptă
	2.	2. Conținutul din proiectul prezentat spre avizare:	Nu se acceptă

		Articolul 10. Atribuțiile infrastructura critică națională 2. Conținutul propunerilor/obiecțiilor VMTG: Se propune completarea Art. 10 cu un alineat nou: Articolul 10. Atribuțiile infrastructura critică națională (2) Cheltuielile care sunt necesare organizării și desfășurării activităților referitoare la protecția ICN aflate în responsabilitate, pentru participarea la activități naționale/internaționale specifice domeniului protecției infrastructurii critice, precum și la aspectele discutate în cadrul acestor activități, pentru implementarea măsurilor de reducere a vulnerabilităților ICN din responsabilitate și de îmbunătățire a rezilienței acestora, inclusiv pentru autorizarea ofițerilor de legătură pentru securitatea ICN desemnați pentru fiecare ICN din responsabilitate sunt considerate justificate și se iau în calcul la aprobarea prețurilor și tarifelor reglementate. (3) Metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate trebuie să includă și componenta de cheltuieli necesare organizării și desfășurării activităților referitoare la protecția ICN aflate în responsabilitate.	Propunerile formulate depășesc obiectul și scopul prezentului proiect normativ, care vizează exclusiv cadrul general de identificare, desemnare și protecție a infrastructurilor critice naționale (ICN), fără a reglementa aspecte financiare specifice legate de prețuri și tarife reglementate. Totodată, menționăm că eventualele investiții în îmbunătățirea protecției ICN vor genera în mod direct beneficii pentru deținătorii acestora, inclusiv în ceea ce privește continuitatea activității și siguranța operațională. De exemplu, în cazul instalării sistemelor de supraveghere video, echipamentele respective devin proprietatea exclusivă a deținătorului infrastructurii critice. Rambursarea acestor cheltuieli prin includerea lor în tarifele reglementate ar fi nejustificată, întrucât ar echivala cu transferul valorii unor bunuri în proprietate privată din surse externe, fără o contraprestație clară. Astfel, deținătorii de ICN ar beneficia de echipamente achiziționate din alte surse decât veniturile proprii, ceea ce contravine principiului echității și responsabilității economice în administrarea infrastructurilor critice.
	3.	3. Conținutul din proiectul prezentat spre avizare:	Se acceptă parțial

		Articolul 18. Acte normative suplimentare (1) Guvernul va aproba: a) desemnarea autorităților publice responsabile prevăzute la art. 9 alin. (1); b) componența, atribuțiile și modul de organizare a GLIPIC, prevăzute la art. 5 alin. (1), în termen de 60 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi; c) pragurile critice aferente criteriilor intersectoriale, prevăzute la art. 12 alin. (5), în termen de 60 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi; d) desemnarea ICN, prevăzută la art. 13, în termen de un an de la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial. (2) Ordinele conducătorilor autorităților publice, prevăzute la art. 9 alin. (2) lit. a) se emit în termen de 60 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi. 3. Conținutul propunerilor/obiecțiilor VMTG: Se propune următoarea redacție pentru pct.30: (1) Guvernul va aproba: a) desemnarea autorităților publice responsabile prevăzute la art. 9 alin. (1), în termen de 60 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi; b) componența, atribuțiile și modul de organizare a GLIPIC, prevăzute la art. 5 alin. (1), în termen de 60 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi; c) pragurile critice aferente criteriilor intersectoriale, prevăzute la art. 12 alin. (5), în termen de 60 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi; d) desemnarea ICN, prevăzută la art. 13, în termen de un an de la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial;	Articolul 18 a fost modificat prin stabilirea unor termene mai fezabile de elaborare și aprobare a cadrului normativ subsecvent. Propunerile referitoare la tarifele de reglementare nu se acceptă în lumina argumentelor menționate la propunerea anterioară.
--	--	--	--

		e) va prezenta Parlamentului în termen de 60 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, propuneri referitoare la aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege; (2) Ordinele conducătorilor autorităților publice, prevăzute la art. 9 alin. (2) lit. a) se emit în termen de 60 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi. (3) Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, în termen de în termen de 60 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va aduce actele sale normative de reglementare în concordanță cu prezenta lege, de asemenea va elabora, va publica și va pune în aplicare actele normative de reglementare noi prevăzute de prezenta lege. Metodologiile de calculare a prețurilor și a tarifelor reglementate în vigoare la momentul intrării în vigoare a prezentei legi vor fi revizuite de Agenție. În încheiere, vă asigurăm de aprecierea noastră și rămânem disponibili pentru orice clarificări sau suport pe care îl putem asigura în calitate de operator al sistemului de transport în Republica Moldova.	
Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării	1.	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării a examinat, în limita competențelor, proiectul de lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale (număr unic 1161/MAI/2024) și comunică următoarele. Luând în considerație faptul că proiectul prezentat spre examinare se bazează de facto pe prevederile Directivei 2008/114/CE din 8 decembrie 2008 privind identificarea și desemnarea infrastructurilor critice europene și evaluarea necesității de îmbunătățire a protecției acestora, care deja nu este în vigoare, acesta necesită a fi reformulat în totalitate în sensul asigurării	Nu se acceptă Prezentul proiect de lege nu transpune Directiva (UE) 2022/2557 din 14 decembrie 2022 privind reziliența entităților critice, ci creează cadrul juridic primar care va permite transpunerea ulterioară a acestei directive. Această abordare a fost aleasă în baza unor circumstanțe de drept și de fapt care fac imposibilă transpunerea directă, în acest moment, a Directivei (UE) 2022/2557 în Republica Moldova. Directiva se referă la

		transpunerii, conform prevederilor pct. 11 din Capitolul 31 al Planului național de acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pe anii 2024-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 829/2023, a Directivei (UE) 2022/2557 din 14 decembrie 2022 privind reziliența entităților critice, care a abrogat Directiva 2008/114/CE.	protecția entităților critice, un concept distinct de cel de infrastructură critică, deși între acestea există o legătură strânsă și esențială. De fapt, tocmai această interdependență a stat la baza inițierii și elaborării proiectului de lege. Din punct de vedere practic, o entitate critică este acea entitate publică sau privată care a fost identificată de un stat și care îndeplinește cumulativ următoarele condiții: a) furnizează unul sau mai multe servicii esențiale; b) își desfășoară activitatea, iar infrastructura sa critică este situată pe teritoriul statului membru respectiv; c) un incident ar avea efecte perturbatoare semnificative asupra furnizării unuia sau mai multor servicii esențiale, inclusiv asupra altor servicii esențiale din alte, care depind de acele servicii. Astfel, prezentul proiect de lege urmărește să creeze condițiile necesare pentru aplicarea cerinței de la lit. b), întrucât în Republica Moldova, în prezent, nu există o listă oficială a infrastructurilor critice naționale. Este adevărat că Serviciul de Informații și Securitate, prin Centrul Antiterorist, asigură protecția unor infrastructuri critice identificate și desemnate conform Regulamentului privind protecția
--	--	---	--

			antiteroristă a infrastructurii critice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 701/2018. Totuși, aceste infrastructuri nu sunt exhaustive și au fost selectate exclusiv în scopul protecției împotriva atacurilor teroriste. Prin urmare, prezentul proiect de lege va permite identificarea tuturor infrastructurilor critice naționale relevante, acoperind toate sectoarele vizate de Directiva (UE) 2022/2557, facilitând astfel transpunerea completă a acesteia în etapa următoare.
	2.	Reieșind din faptul că proiectul va presupune impact asupra bugetului de stat, precum și întru conformarea cu cerințele Instrucțiunii privind efectuarea analizei impactului de reglementare și modul de reflectare a rezultatelor acesteia în nota de fundamentare, anexă la Metodologia de analiză a impactului de reglementare, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 574/2024, nota de fundamentare necesită a fi completată cu informații concludente privind: impactul financiar asupra bugetului de stat, cu indicarea costurilor necesare pentru punerea în aplicare, reflectate pe bugete componente ale bugetului public național și pe ani bugetari, inclusiv a resurselor de la partenerii de dezvoltare, sau cu identificarea economiilor în cadrul bugetelor actuale care ar putea fi realocate în scopuri propuse. Suma estimărilor impactului financiar se va prezenta în fișa financiară, conform modelului din Instrucțiunea sus menționată.	Se acceptă parțial Cheltuielile ce pot fi estimate au fost reflectate în Nota de fundamentare. Pe de altă parte, având în vedere faptul că nu există o listă oficială cu infrastructuri critice naționale, precum și o listă a celor ce le operează, este imposibil de estimat costurile. În plus, costurile vor putea fi estimate după evaluarea riscurilor – etapă ce se va realiza după identificarea și desemnarea infrastructurilor critice.
	3.	Proiectul presupune obligații noi pentru autoritățile publice responsabile, fapt ce va necesita	Se acceptă

		reorganizarea internă a structurii și crearea subdiviziunilor necesare, nota de fundamentare necesită a fi completată cu informații privind: impacturile structurale și instituționale asupra sistemului administrației publice cu descrierea acțiunilor de reformă structurală sau instituțională preconizată, argumentarea necesității acestora, încadrarea în sistemul instituțional existent din punctul de vedere al funcțiilor și competențelor atribuite, respectiv modificările aduse acestuia, precum și efectele prognozate pe termen scurt, mediu și lung.	Nota de fundamentare a fost completată cu informații suplimentare la compartimentul <i>Principalele prevederi ale proiectului și elementele noi care se conțin în cuprinsul acestuia</i> , la art. 11 și 12.
	4.	Reieșind din faptul că proiectul conține reglementări cu impact asupra mediului de afaceri respectiv, nota de fundamentare urmează a fi completată cu informații detaliate privind impactul asupra sectorului privat, după genuri de activități economice, inclusiv impacturile urmează a fi analizate atât pentru opțiunea preferată (proiectul de act normativ), cât și pentru opțiunile alternative.	Nu se acceptă În prezent nu se cunosc proprietarii/ operatorii/ sau administratorii de ICN, nici numărul și tipul de ICN din gestiunea acestora. În plus, nu se cunoaște nici faptul dacă viitoarele ICN identificate vor necesita sau nu îmbunătățiri de protecție. Aceste necunoscute fac imposibilă indicarea costurilor estimative.
	5.	În aceeași ordine de idei, ținem să menționăm că în cadrul proiectului transmis spre avizare au fost identificate o serie de neconformități privind lipsa clarității în reglementare (categoriile de entități vizate și obligațiile acestora nu sunt clar delimitate); suprapuneri și incoerențe normative (obligațiile impuse în proiect se intersectează cu alte reglementări existente (securitate cibernetică, protecția muncii, etc.). Concomitent, anexăm avizele furnizorilor de comunicații electronice (SA „Moldtelecom” și Î.S. „Radiocomunicații”).	Nu se acceptă Obiecția nu este clară. Avizatorul urmează să indice exact care sunt suprapunerile sau incoerențele constatate. Potrivit art. 32 alin. (5 ¹) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în avizele la proiectul actului normativ, autoritățile publice își expun opinia în privința soluțiilor juridice din domeniile care intră în sfera lor de competență sau care le vizează direct. Reprezentanții societății civile prezintă recomandări cu

			privire la proiectul actului normativ. <i>Avizele și recomandările conțin obiecții și propuneri motivate, cu anexarea, după caz, a versiunii redactate a proiectului sau a unor prevederi. În caz contrar, se comunică lipsa de obiecții și propuneri.</i>
Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Societatea pe Acțiuni „Moldtelecom”	1.	Ab initio SA „Moldtelecom” prezintă salutul său cordial conducerii Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării cât și întregii echipe ministeriale și asigură susținerea sa, în promovarea valorilor europene pe segmentul identificării, desemnării și protecției infrastructurilor critice naționale, în scopul creșterii capacității de asigurare a stabilității, securității și siguranței sistemelor economico-sociale și protecției persoanelor. SA „Moldtelecom”, comunică că a recepționat solicitarea MDED, cu privire la consultarea proiectului de lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale și comunică următoarele. Analizând conținutul proiectului de lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale (număr unic 1161/MAI/2024), am constatat că actul normativ își transpune conținutul Directivei 2008/114/CE privind identificarea și desemnarea infrastructurilor critice europene și evaluarea necesității de îmbunătățire a protecției acestora, care, însă a fost abrogată și înlocuită de Directiva (UE) 2022/2557 din 14 decembrie 2022, cu privire la reziliența entităților critice. În conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, procesul de armonizare presupune adaptarea legislației naționale la normele	Se acceptă Nota de fundamentare a fost completată la compartimentul 2.1. <i>Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ.</i>

		europene în vigoare, inclusiv prin utilizarea metodelor de transpunere, preluare sau adaptare a actelor legislative ale Uniunii Europene. În acest sens, pentru a respecta procedurile legale de armonizare, a asigura o transpunere corectă a dreptului comunitar și susținerea proiectului de autoritățile competente în procesul de armonizare a legislației, sugerăm elucidarea chestiunii discutate mai sus prin identificarea conținutului normativ necesar cerințelor Republicii Moldova și actualizarea proiectului propus. O astfel de abordare va permite conformarea integrală cu cerințele Directivei (UE) 2022/2557, asigurând atât armonizarea cu legislația europeană, cât și o evaluare corectă a impactului economic și financiar asupra actorilor implicați. Aceasta va contribui la creșterea eficienței și relevanței actualului normativ în raport cu obiectivele stabilite la nivel național și european.	
	2.	În altă ordine de idei, este de menționat faptul că statul vecin, România, a transpus Directiva 2008/114/CE, în anul 2010, prin emiterea Ordonanței de urgență nr. 98 privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice. Luând în considerare că aspectele reglementate de prezentul proiect, sunt de interes public și reprezintă situații extraordinare a căror reglementare nu trebuie amânată, se impune preluarea practicii României prin utilizarea terminologiei, a mecanismului de funcționare și de sancționare a subiecților, de identificare a surselor financiare necesare executării obligațiilor impuse proprietarilor de infrastructură critică, chestiuni care nu sunt expuse în prezentul proiect. Din contră, analiza costurilor și dispozițiile prezentului proiect ce urmăresc protejarea infrastructurii critice nu arată cum suportă cheltuielile care la ziua de azi nu pot fi estimate,	Se acceptă parțial Formula propusă prin prezentul proiect de lege urmărește transpunerea etapizată a Directivei (UE) 2022/2557 privind reziliența entităților critice, într-un mod aliniat practicilor statelor membre ale UE, inclusiv România, Franța, Spania și Italia. Asemenea României, care în 2010 a început cu transpunerea Directivei 2008/114/CE prin Ordonanța de urgență nr. 98, Republica Moldova demarează procesul prin instituirea cadrului legal necesar identificării și desemnării infrastructurilor critice naționale (ICN) și stabilirii responsabilităților esențiale pentru protejarea acestora.

		din care cauză este oportun, ca Statul să vină cu acte facilități, printre care: „Terenurile proprietate publică a statului sau unităților administrativ-teritoriale pot fi transmise în folosință, cu titlu gratuit, proprietarilor/operatorilor administratori ai infrastructurilor critice naționale în vederea construirii, întreținerii, extinderii, demolării, blocării, înlocuirii sau re tehnologizării infrastructurii critice ori a elementelor de infrastructură necesare susținerii acestora.”	Etapa actuală vizează exclusiv stabilirea bazelor instituționale, organizatorice și operaționale necesare pentru recunoașterea și protecția ICN. Ulterior, în funcție de nevoile identificate în procesul de implementare, vor putea fi dezvoltate instrumente normative suplimentare, inclusiv cu referire la facilități, sprijin financiar sau alte măsuri de ordin logistic ori patrimonial. Propunerile referitoare la identificarea surselor financiare, transmiterea terenurilor proprietate publică cu titlu gratuit și alte forme de sprijin economic nu pot fi acceptate la această etapă, deoarece depășesc scopul și obiectivele prezentului proiect de lege, care nu reglementează raporturi patrimoniale, ci stabilește cadrul normativ general privind protecția infrastructurilor critice naționale.
	3.	La fel, în scopul transpunerii corecte și cu celeritate a dreptului comunitar pentru reglementarea domeniului dat se impune necesitatea luării în calcul a legislației existente a Republicii Moldova, inclusiv, dar fără a se limita la Legea nr. 48 din 16.03.2023 privind securitatea cibernetică, HG nr. 701 din 11.07.2018 pentru aprobarea Regulamentului privind protecția anteriorității a infrastructurii critice. În ordine de consecință, SA „Moldtelecom” susține proiectul dedus analizei, consideră că va aduce un aport pozitiv Republicii Moldova, și poate fi transmis spre	Se acceptă Ministerul Afacerilor Interne recunoaște importanța corelării proiectului cu legislația națională existentă relevantă, inclusiv Legea nr. 48/2023 privind securitatea cibernetică și Hotărârea Guvernului nr. 701/2018. În acest sens, este conștient de complementaritatea activității dintre Agenția pentru Securitate Cibernetică și viitorul Centru Național de Coordonare a Protecției Infrastructurii Critice.

		consultările ulterioare cu luarea în considerare a recomandărilor expuse mai sus.	Ambele structuri vor contribui la protecția entităților critice, fiecare în domeniul său de competență: Agenția pentru Securitate Cibernetică se va concentra pe prevenirea și combaterea amenințărilor cibernetice, în timp ce Centrul Național va coordona măsurile de protecție fizică, operațională și de reziliență generală a entităților critice naționale. Proiectul de lege are în vedere această delimitare de competențe și va asigura, în etapa de implementare, mecanisme eficiente de cooperare interinstituțională.
Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Întreprindere de Stat „Radiocomunicații”	1.	Subiect: Răspuns la solicitarea de avizare a proiectului de lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale (număr unic 1161/MAI/2024) Stimați domni, Referitor la solicitarea din data de 10 ianuarie 2025, având ca subiect avizarea proiectului de lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale (număr unic 1161/MAI/2024), din partea I.S. „Radiocomunicații” vă adresăm următoarele observații și recomandări: I. Observații generale: Proiectul de lege prevede o serie de obligații pentru proprietarii/ operatorii/ administratorii de infrastructură critică națională, inclusiv elaborarea planurilor de securitate, reducerea vulnerabilităților și implementarea măsurilor de protecție. Totuși, pentru companiile de stat, care deseori operează cu bugete limitate și sunt supuse unor constrângeri bugetare riguroase, implementarea	Se acceptă Nota de fundamentare a fost completată cu explicații suplimentare la rubrica 4.2. <i>Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative.</i>

		acestor obligații poate implica costuri suplimentare semnificative, cu impact considerabil asupra tarifelor pentru serviciile prestate de aceste companii, și, prin urmare, sunt necesare clarificări suplimentare privind: - Sursele de finanțare a investițiilor necesare pentru organizarea și desfășurarea activităților referitoare la protecția ICN aflate în responsabilitate. - Mecanismele de aprobare bugetară pentru acoperirea costurilor asociate. - Posibilitatea de accesare a suportului tehnic și financiar din partea statului.	
	2.	Totodată, din analiza efectuată, nu am identificat în textul legii specificații clare privind: 1. Corelarea între organizațiile care pot impune sancțiuni: - Cum se vor coordona subdiviziunile (de exemplu, CNCPIC și autoritățile publice responsabile) în cazul constatării abaterilor. - Mecanisme clare de stabilire a competențelor în caz de control sau evaluare.	Se acceptă Nota de fundamentare a fost completată cu explicații suplimentare referitoare la articolele 7 și 9 din proiectul de lege. În conformitate cu proiectul, sancțiunile contravenționale pot fi aplicate fie de către CNCPIC (Centrul Național pentru Coordonarea Protecției Infrastructurii Critice), fie de către autoritățile publice responsabile, în funcție de competențele stabilite prin lege. CNCPIC are competență generală, inclusiv obligația de a efectua controale și, atunci când este cazul, de a aplica sancțiuni în raport cu toți gestionarii de ICN, indiferent de sectorul de activitate. Autoritățile publice responsabile vor avea competență de control și sancționare exclusivă în domeniul sectorial pe care îl administrează, în conformitate cu atribuțiile lor legale.

			Mecanismul de corelare între autoritățile competente se va baza pe principiile generale de drept, inclusiv principiul interdicției sancționării duble pentru aceeași faptă. În plus, aspectele practice privind coordonarea și delimitarea clară a responsabilităților vor fi dezvoltate în actele normative subsecvente (regulamente/metodologii) aferente aplicării legii.
	3.	2. Mecanismul de raportare: - Proprietarii/ operatorii/ administratorii de infrastructuri critice nu au un proces clar definit pentru raportarea către autoritățile responsabile sau pentru contestarea eventualelor sancțiuni.	Nu se acceptă Proiectul de lege prevede expres obligații clare privind raportarea către autoritățile competente. Astfel, conform art. 10 alin. (1) lit. f), proprietarii, operatorii sau administratorii infrastructurilor critice naționale (ICN) sunt obligați să informeze autoritățile publice responsabile cu privire la orice modificare care poate avea impact asupra protecției infrastructurii critice desemnate. De asemenea, potrivit art. 11 alin. (3), structura/compartimentul de securitate este condus(ă) de un ofițer de legătură pentru securitatea ICN, care are obligația și dreptul de a sesiza conducătorul autorității publice responsabile sau al entității gestionare a ICN în orice problemă ce ține de protecția infrastructurii critice.

			În ceea ce privește contestarea sancțiunilor, aceasta se va realiza în condițiile Codului contravențional și ale legislației generale privind procedura contencioasă, care rămâne aplicabilă și în cazul actelor emise de autoritățile implicate în domeniul ICN. Prin urmare, mecanismele de raportare și posibilitatea de contestare a actelor administrative sancționatoare sunt reglementate atât în proiect, cât și în cadrul normativ general aplicabil.
	4.	II. Recomandări specifice: 1. Mecanismul de coordonare și raportare: - Stabilirea unui mecanism clar de coordonare între subdiviziunile implicate în control și aplicarea sancțiunilor, cum ar fi CNCPIC, autoritățile sectoriale și alte instituții relevante. - Definirea unui proces de evaluare unitar pentru identificarea abaterilor și stabilirea sancțiunilor aplicabile, asigurând transparența și evitarea suprapunerilor de competență. - Crearea unui mecanism de raportare standardizat pentru proprietarii/ operatorii/ administratorii de infrastructuri critice, incluzând: + Cui se raportează incidentele, deficiențele sau măsurile corective adoptate. + Proceduri clare pentru contestarea sancțiunilor și remedierea situațiilor identificate.	Se acceptă parțial Potrivit art. 4 și 7 din proiectul de lege, CNCPIC reprezintă punctul național de contact, atât la nivel național, cât și internațional, și exercită rolul de coordonare strategică, monitorizare și control al implementării măsurilor privind protecția ICN. În ceea ce privește aplicarea sancțiunilor, proiectul stabilește că acestea pot fi aplicate fie de CNCPIC, fie de autoritățile publice responsabile, în funcție de competențele specifice. CNCPIC are competență generală pentru toate sectoarele, în timp ce autoritățile sectoriale exercită controlul și aplică sancțiuni în domeniul propriu, evitând suprapunerile.

Suprapunerile de competență sunt excluse prin delimitarea clară a atribuțiilor: autoritățile publice responsabile sunt cele mai în măsură să constate și să sancționeze abaterile în sectoarele gestionate, în timp ce CNCPIC își menține rolul de coordonator și garant al uniformității aplicării legii.

Procesul de evaluare unitară a conformității va fi detaliat în actele normative subsecvente care vor fi elaborate ulterior adoptării legii.

Cu privire la mecanismul de raportare, proiectul prevede obligații clare de informare din partea operatorilor, conform art. 6 alin. (4). De asemenea, în art. 11 alin. (3) este prevăzut rolul ofițerului de legătură în sesizarea autorităților competente.

În vederea standardizării raportării, CNCPIC va elabora reglementări subsecvente, inclusiv proceduri și formulare tipizate, iar Grupul de lucru interinstituțional pentru protecția infrastructurilor critice (GLIPIC) va contribui la armonizarea acestor proceduri între instituțiile implicate.

Contestarea sancțiunilor se va realiza în condițiile Codului contravențional și ale

			legislației privind contenciosul administrativ. În concluzie, prevederile actuale oferă un cadru funcțional, iar aspectele procedurale vor fi dezvoltate ulterior prin reglementări secundare și mecanisme instituționale de coordonare.
	5.	2. Clarificarea surselor de finanțare: - Accesul companiilor de stat la fonduri bugetare naționale dedicate protecției infrastructurilor critice. - Posibilitatea de cofinanțare din partea bugetului de stat pentru implementarea măsurilor de securitate. - Accesarea unor fonduri europene sau internaționale pentru proiecte de protecție a infrastructurii critice.	Nu se acceptă Propunerile referitoare la identificarea surselor financiare, nu pot fi acceptate la această etapă, deoarece depășesc scopul și obiectivele prezentului proiect de lege, care nu reglementează raporturi patrimoniale, ci stabilește cadrul normativ general privind protecția infrastructurilor critice naționale.
	6.	3. Proceduri clare pentru alocarea resurselor: - Etapele aprobării investițiilor legate de infrastructura critică la nivel de consiliu de administrație și ministere de resort. - Posibilitatea utilizării unui mecanism de alocare de urgență pentru măsuri imediate de securitate.	Nu se acceptă Bugetarea investițiilor pentru protecția ICN se va realiza conform cadrului legal general.
	7.	4. Planificare bugetară și fiscală: - Solicitarea elaborării unui plan bugetar multianual pentru conformitatea cu cerințele legii. - Corelarea planurilor bugetare cu strategiile de dezvoltare ale companiilor.	Nu se acceptă Depășește scopul și obiectul prezentului proiect.
	8.	5. Suport tehnic și financiar pentru companiile de stat: - Ghiduri metodologice pentru elaborarea planurilor de securitate.	Se acceptă parțial Propunerile privind suportul tehnic sunt reflectate deja în proiect, prin atribuțiile stabilite Centrului Național de Coordonare a Protecției Infrastructurii Critice, care:

		- Sprijin financiar pentru implementarea măsurilor complexe de protecție. - Parteneriate public-private pentru finanțarea proiectelor de modernizare a infrastructurii critice.	<i>„elaborează și actualizează normele metodologice pentru realizarea, echivalarea și revizuirea planurilor de securitate ale operatorilor, structura-cadru a acestor planuri, precum și atribuțiile ofițerului de legătură pentru securitatea ICN, din cadrul structurilor specializate desemnate la nivelul autorităților publice responsabile și la nivelul operatorilor. Aceste documente urmează a fi aprobate prin decizie a Prim-ministrului, în condițiile legii.”</i> Astfel, operatorii ICN vor beneficia de suport tehnic metodologic unitar și aplicabil tuturor domeniilor relevante. În ceea ce privește propunerile referitoare la sprijinul financiar și parteneriatele public-private, acestea depășesc cadrul de reglementare al prezentului proiect de lege și vor putea fi analizate ulterior, în contextul politicilor publice sectoriale sau în cadrul unor programe de dezvoltare separate.
	9.	6. Evaluări economice și sociale: - Solicitarea efectuării de evaluări periodice asupra impactului obligațiilor legale asupra companiilor de stat. - Identificarea costurilor directe și indirecte ale implementării cerințelor legale. - Măsuri de ajustare a legislației pentru reducerea poverii administrative și financiare.	Nu se acceptă Nu este clară propunerea avizatorului. Potrivit art. 32 alin. (5¹) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în avizele la proiectul actului normativ, autoritățile publice își expun opinia în privința soluțiilor juridice din domeniile care intră în sfera lor de competență sau

			care le vizează direct. Reprezentanții societății civile prezintă recomandări cu privire la proiectul actului normativ. <i>Avizele și recomandările conțin obiecții și propuneri motivate, cu anexarea, după caz, a versiunii redactate a proiectului sau a unor prevederi. În caz contrar, se comunică lipsa de obiecții și propuneri.</i>
	10.	III. Concluzii: Considerăm necesară adoptarea (la această etapă sau, după caz, la etapa elaborării și aprobării actelor normative noi pentru implementarea prevederilor proiectului de lege prenotat) a unor norme și reglementări clare și detaliate referitor la finanțarea, planificarea și suportul tehnic. Acest fapt va contribui la creșterea gradului de conformitate și va reduce povara asupra companiilor, mai ales a celor de stat, care operează infrastructuri critice naționale. Ne exprimăm disponibilitatea de a participa la discuțiile publice și de a oferi sugestii suplimentare pentru optimizarea acestui cadru legislativ. În ceea ce privește protecția fizică a infrastructurilor critice, considerăm oportun ca responsabilitatea pentru paza acestora să fie pusă în sarcina unor structuri specializate ale Ministerului Afacerilor Interne. Această măsură ar reduce semnificativ costurile pentru operatorii publici de stat, cum este Î.S. „Radiocomunicații”, și ar spori eficiența în prevenirea incidentelor de securitate.	Nu se acceptă Depășește scopul și obiectul prezentului proiect.
Aparatul Președintelui Republicii Moldova	1.	Aparatul Președintelui Republicii Moldova a examinat proiectul de lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale	Se acceptă parțial În ceea ce privește asigurarea transparenței în procesul decizional, proiectul de lege a

(număr unic 1161/M/2024) și avizează favorabil proiectul de lege, cu următoarele observații și propuneri.

Considerăm oportun și necesar anterior promovării proiectul de lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale să fie supus consultării publice și promovat proiectul Legii cu privire Centrul Național de Gestionare a Crizelor (în continuare - CNGC), care este în curs de elaborare de către Grupul de lucru pentru elaborarea proiectului de lege cu privire la CNGC, constituit prin Ordinul Cancelariei de Stat nr. 185 din 31.12.2024, și ulterior, de avansat cu promovarea altor inițiative legislative din domeniul gestionării riscurilor și crizelor. Aceasta va permite stabilirea clară a interacțiunilor și structurilor de cooperare, la fel și delimitarea clară a atribuțiilor dintre CNGC și Centrului Național pentru Coordonarea Protecției Infrastructurilor Critice.

fost supus consultării publice conform prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional. În plus, Ministerul Afacerilor Interne este deschis organizării unei consultări publice suplimentare, dacă acest lucru va fi solicitat sau se va impune pe parcursul procedurii de avizare și adoptare, inclusiv pe platformele Guvernului, Parlamentului sau ale ministerului.

Referitor la corelarea acestui proiect de lege cu inițiativa legislativă privind Centrul Național de Gestionare a Crizelor (CNGC), menționăm că nu există suprapuneri de competențe între CNGC și viitorul Centru Național de Coordonare a Protecției Infrastructurii Critice, fapt confirmat și de experții internaționali ai Misiunii EUPM. Cele două instituții vor avea atribuții distincte, dar complementare, în domeniul gestionării riscurilor și al protecției infrastructurilor critice.

Din acest motiv, promovarea proiectelor de acte normative poate avea loc concomitent, fără riscuri de conflict instituțional sau de competență. Eventualele clarificări privind mecanismele de cooperare vor putea fi stabilite în regulamentele de funcționare și colaborare ulterioare.

	2.	Pentru evitarea potențialelor neconcordanțe care s-ar putea isca, spre exemplu, anumite procese prevăzute în proiectul de lege cu privire la CNGC s-ar putea suprapune cu unele norme din prezentul proiect de lege. În continuare, una dintre atribuțiile propuse pentru CNGC constă în coordonarea procesului de evaluare națională a riscurilor. Deși acest proces este distinct de evaluarea infrastructurilor critice, există numeroase puncte de intersecție conceptuale și metodologice, inclusiv cele detaliate la art. 6 privind evaluări și rapoarte privind protecția infrastructurilor critice. Pentru a asigura o sinergie eficientă este necesară clarificarea atribuțiilor și corelarea acestor două procese, astfel încât acestea să fie complementare reciproc, evitând suprapunerile și redundanțele.	Se acceptă Proiectul a fost și va fi consultat cu Cancelaria de Stat, fapt ce va permite evitarea riscurilor enunțate.
	3.	A. Observații privind conținutul proiectului 1. Privind armonizarea legislației naționale cu legislația UE 1.1. Pentru început menționăm că proiectul actului normativ poartă sigla „UE”, ceea ce semnifică că acestuia îi sunt incidente cerințele și condițiile specifice ale procesului de armonizare legislativă. Astfel, potrivit art. 31 alin. (2) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative care stabilește că actele normative cu relevanță UE, marcate cu sigla „UE”, trebuie să conțină clauza de armonizare conform modelului aprobat de Guvern. Iar potrivit pct. 13 sbp. 4) din Regulamentul privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația UE, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1171/2018, proiectul de act normativ care are ca scop transpunerea actelor juridice europene conține în mod obligatoriu	Nu se acceptă Sunt marcate cu sigla „UE” atât actele ce transpun acquis-ul Uniunii Europene, cât și cele care urmăresc crearea cadrului juridic național necesar pentru implementarea legislației Uniunii Europene. Acest fapt rezultă din art. 2 al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative care definește <i>actul normativ cu relevanță UE</i> – ca fiind act normativ care are ca scop transpunerea în ordinea juridică internă a actelor juridice europene sau care urmărește crearea cadrului juridic național necesar pentru implementarea legislației Uniunii Europene.

		clauza de armonizare, care indică gradul de transpunere a actului juridic european. Prin urmare propunem completarea proiectului de lege, după clauza de adoptare a proiectului de act normativ, cu următoarea clauză de armonizare: „Prezenta lege transpune Directiva (UE) 2022/2557 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 decembrie 2022 privind reziliența entităților critice și de abrogare a Directivei 2008/114/CE a Consiliului.”	
	4.	1.2. Atât Legea nr. 100/2017, cât și Hotărârea Guvernului nr. 1171/2018 prevăd că un proiect de act normativ (care are ca scop armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația UE) este însoțit nu doar de nota de fundamentare, ci și de tabelul de concordanță, care indică gradul de compatibilitate al proiectului cu legislația UE. Astfel, constatăm că proiectul de lege este prezentat spre consultare publică fără tabelul de concordanță.	Nu se acceptă Prezentul proiect de lege nu transpune Directiva (UE) 2022/2557 din 14 decembrie 2022 privind reziliența entităților critice, ci creează cadrul juridic primar care va permite transpunerea ulterioară a acestei directive. Nota de fundamentare a fost completată la compartimentul 2.1. <i>Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ</i> cu explicații suplimentare în acest sens.
	5.	2. Nu este recomandată abrevierea în proiectele de actele normative a denumirilor de instituții, grupuri de lucru etc. Regula permite utilizarea doar a abrevierilor consacrate în dicționarele ortografice. Totuși, exprimarea prin abrevieri a unor denumiri sau termeni se poate face numai după explicarea lor în text, la prima folosire. Recomandarea noastră este să se revadă abrevierile din proiectul de lege, întrucât pe tot parcursul textului acestea sunt multe și, la prima vedere, acestea creează impresia unui text codificat.	Se acceptă parțial Proiectul urmează a fi transmis Ministerului Justiției pentru expertiza juridică finală, iar în cazul în care se va recomanda expres eliminarea sau limitarea utilizării abrevierilor, textul va fi revizuit corespunzător, prin înlocuirea acestora cu denumirile complete.

	6.	3. La art. 2 din proiect, sintagma „interes național” nu este corelată direct cu serviciile esențiale. Această asociere poate genera ambiguități în interpretare, deoarece proiectul de lege nu prevede detalierea intereselor naționale și corelarea acestora cu serviciile esențiale, autorul nedefinind legătura directă. Astfel, se propune excluderea sintagmei sau reformularea acesteia pentru a indica explicit relația dintre interesul național și serviciile esențiale.	Se acceptă
	7.	4. Privind noțiunile definite în art. 3 din proiect 4.1. Noțiunile urmează a fi expuse în ordine alfabetică, potrivit primei litere a noțiunii.	Se acceptă
	8.	4.2. La termenul „analiză de risc” menționăm că un termen nu poate fi definit cu un cuvânt cu aceeași rădăcină gramatică „analizarea”. Astfel, propunem substituirea cuvântului „analizarea” cu cuvintele „un proces de identificare, determinare”. Totodată, în această definiție se utilizează cuvintele „amenințări semnificative” și la definirea „infrastructurii critice naționale” se utilizează „impact semnificativ” care au un caracter ambiguu și nu prezintă criterii după care să se identifice calificativul de „semnificativ”.	Se acceptă Întreagă noțiune a fost substituită cu alta, după cum urmează: „ <i>evaluarea riscurilor</i> ” - procesul global prin care se determină natura și amploarea unui risc prin identificarea și analiza potențialelor amenințări, puncte vulnerabile și pericole relevante care ar putea conduce la un incident, perturbare sau distrugerea ICN;
	9.	Termenul „vulnerabilitate” este utilizat ca element central, ceea ce limitează abordarea metodologică. Deși nu există o abordare unanim acceptată în teoria și practica securității naționale, considerăm oportun ca riscul să fie determinat prin amenințare, probabilitate și impact. Având în vedere metodologia de risc implementată la nivel național, propunem înlocuirea termenului „vulnerabilitate” cu „probabilitate”, deoarece probabilitatea, ca măsură de risc, operează cu unități de	Se acceptă parțial Termenul „vulnerabilitate” a fost substituit cu textul „ <i>puncte vulnerabile</i> ”.

		analiză precum „vulnerabilitatea”, „expunerea” și „gradul de extindere” a unei amenințări.	
	10.	4.3. La termenul „autoritate publică responsabilă”, ținând cont de diferența conceptuală dintre „autoritate publică” și „instituție publică”, propunem revizuirea acestei noțiuni, substituind cuvântul „instituție” cu cuvintele „organ sau organizație”. Totodată, sugerăm substituirea cuvintelor „răspunde de” cu cuvântul „realizează”.	Se acceptă Definiția de „<i>autoritate publică responsabilă</i>” a fost modificată în sensul înglobării atât a conceptului de <i>autoritate publică</i>, cât și a celui de <i>instituție publică</i>. S-a ales această abordare, fiindcă nu se cunoaște care anume vor fi autoritățile publice responsabile ce vor avea în responsabilitate cel puțin o infrastructură critică națională.
	11.	4.4. La termenul „proprietari/ operatori/ administratori de infrastructură critică națională” urmează a fi utilizată un singur cuvânt general, care să însumeze totalitatea de subiecți incidenți mențiunii referite. Spre exemplu, ar putea fi folosit, exact ca la noțiunea „planul de securitate al operatorilor”, doar cuvântul „operator de infrastructură critică națională” și prin urmare celelalte categorii de subiecți să fie indicați în noțiunea acesteia. Exprimarea prin enumerare pe tot parcursul textului îngreunează conținutul proiectului.	Se acceptă În scopul simplificării limbajului normativ și asigurării coerenței textului de lege, a fost introdus termenul unificator „<i>gestionari de infrastructură critică națională</i>”, care va înlocui pe parcursul proiectului enumerarea repetitivă „<i>proprietari/ operatori/ administratori de infrastructură critică națională</i>”. Acest termen este definit expres în articolul 3 al proiectului de lege, după cum urmează: <i>Gestionar de infrastructură critică națională</i> – proprietar, operator, administrator de infrastructură critică națională, adică ministerele, alte autorități sau instituții publice și persoane juridice, indiferent de tipul de proprietate și forma

			juridică de organizare, ce sunt responsabile de o infrastructură critică națională.
	12.	4.5. Definițiile pentru „funcții vitale” și „servicii esențiale” se substituie reciproc și nu oferă o distincție clară între aceste concepte. Dacă „funcții vitale” reprezintă caracteristici sistemice, atunci „servicii esențiale” constituie expresia acestor funcții. Prin urmare este necesară o delimitare clară a acestor două concepte, eventual, prin exemple practice.	Se acceptă Definițiile „<i>funcții vitale</i>” și „<i>servicii esențiale</i>” au fost reformulate. Nota de fundamentare a fost completată cu explicații suplimentare referitoare la diferențele dintre aceste 2 concepte. <i>Funcții vitale</i> se referă, de regulă, la procese sau activități esențiale pentru funcționarea societății și statului, cum ar fi: guvernarea, apărarea, ordinea publică, sănătatea publică, comunicațiile sau aprovizionarea cu energie. Ele sunt, într-un sens larg, necesități de sistem. <i>Serviciile esențiale</i>, în schimb, sunt manifestările concrete sau livrabilele acestor funcții vitale către cetățeni sau alte instituții. De exemplu, funcția vitală „sănătate publică” se exprimă prin serviciile esențiale precum asistența medicală de urgență, funcționarea spitalelor, serviciul 112 etc.
	13.	4.6. La termenul „reziliența infrastructurii criticii naționale” exprimarea „de a absorbi șocul inițial” urmează a fi ajustată, excluzând figura de stil.	Se acceptă
	14.	5. Pe întregul text al proiectului se folosesc eronat exprimări care sugerează realizarea unor acțiuni ce implică intermediari, spre exemplu în art. 4 alin. (1) se utilizează următoarea exprimare „prin consilierul de stat desemnat”, care ar trebui substituit cu textul „prin intermediul consilierului de stat de profil sau desemnat”.	Se acceptă

	15.	6. Denumirile de funcții se recomandă a fi scrise în cu prima literă majusculă, spre exemplu „Prim-ministru” (a se vedea art. 4 alin. (2) din proiect).	Se acceptă
	16.	7. La art. 7 alin. (2) lit. e) și în alte articole ale proiectului de lege se utilizează cuvântul „vulnerabilități”, iar la noțiunea „protecția infrastructurilor critice” se folosește cuvântul „punct vulnerabil”. Prin urmare este necesară uniformizarea acestora.	Se acceptă
	17.	8. La art. 7 alin. (2) lit. j) exprimarea „îndeplinește rolul de compartiment desemnat la nivelul MAI” urmează a fi substituit cu următorul text „reprezintă o parte structurală desemnată din cadrul MAI”.	Se acceptă
	18.	9. Recomandăm substituirea cuvântului „orientări” din art. 7 alin. (2) lit. k) cu textul „set de reguli” sau cu textul „linii directoare”.	Se acceptă
	19.	10. Proiectul de Lege nu prevede programe obligatorii de formare continuă pentru personalul care gestionează infrastructurile critice naționale. Prin urmare, ar fi necesar de completat art. 7 și art. 11 din proiect cu obligativitatea unor programe de formare periodică și certificare pentru ofițerii de legătură și personalul implicat, cu accent pe gestionarea riscurilor, securitatea cibernetică și răspunsul la criză.	Se acceptă Art. 7 alin. (2) a fost completat cu lit. l) cu următorul conținut: <i>„l) organizează, coordonează și sprijină programe de formare profesională inițială și continuă, inclusiv certificarea periodică, destinate ofițerilor de legătură pentru securitatea ICN, cu accent pe evaluarea riscurilor, securitatea fizică, gestionarea incidentelor și răspunsul la crize.”</i> Art. 11 a fost completat cu alin. (8) cu următorul conținut: <i>„(8) Autoritățile publice responsabile, precum și proprietarii/ operatorii/ administratorii de ICN au obligația să asigure participarea ofițerilor de legătură</i>

			<i>pentru securitatea ICN la programele de formare profesională inițială și continuă organizate sau coordonate de CNCPIC, inclusiv prin asigurarea resurselor necesare și eliberarea acestora de la alte atribuții pe durata formării, în condițiile stabilite de legislația în vigoare.”</i>
	20.	11. Respectiv, conform prevederilor art. 54 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 100/2017 și în scopul diminuării formulărilor echivoce, se recomandă specificarea noțiunii, statutului juridic, elementelor constitutive ale Forțelor Armate, destinației și funcționării acestora.	Nu se acceptă Nu este clară propunerea/ obiecția/ recomandarea.
	21.	12. Deși este definită noțiunea „reziliența infrastructurii critice”, proiectul de lege nu prevede indicatori clari pentru măsurarea acesteia. Astfel, considerăm judicios de completat art. 11 din proiect cu un set de indicatori-cheie pentru evaluarea rezilienței (spre exemplu: timp de revenire după un incident, costurile de redresare, nivelul de redundanță al infrastructurii), care să fie utilizat uniform de autoritățile și operatorii implicați.	Nu se acceptă Indicatorii pentru evaluarea rezilienței infrastructurilor critice urmează să fie dezvoltați și aplicați în etapa de transpunere a Directivei (UE) 2022/2557 privind reziliența entităților critice, în cadrul unui proiect de lege separat, dedicat acestui subiect. Proiectul actual are ca obiectiv exclusiv identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice, fără a reglementa în detaliu mecanismele de evaluare a rezilienței, care țin de un cadru mai amplu de politici și instrumente operaționale.
	22.	13. Se propune excluderea cuvântului „periodic” din art. 11 alin. (7) din proiect, întrucât evaluarea și autorizarea ofițerilor de legătură se va efectua în condițiile stabilite prin metodologia de autorizare.	Nu se acceptă Menținerea termenului „periodic” în textul legii este necesară pentru a garanta un cadru coerent și previzibil de evaluare și autorizare a ofițerilor de legătură. Această prevedere va orienta elaborarea

			metodologiei de autorizare și va asigura că aceste procese nu rămân la discreția autorităților de implementare, ci se vor desfășura cu o frecvență clar definită, conform cerințelor stabilite prin actul normativ subsecvent.
	23.	14. Se recomandă ajustarea sau revizuirea conținutului alin. (5) al art. 14 din proiect, întrucât prezintă un conținut subliminal, în special, sintagma „echivalent al planului de securitate”.	Se acceptă Alin. (5) a fost reformulat.
	24.	15. La art. 15 textele „la un nivel adecvat”, „principiului nevoii de a cunoaște” și „verificări de securitate corespunzătoare” prezintă un caracter echivoc, lăsând loc pentru interpretări contrare.	Se acceptă Textul „, după caz, la un nivel adecvat,” și textul „potrivit principiului nevoii de a cunoaște,” a fost exclus.
	25.	16. La art. 18 alin. (1) lit. d), prin care se stabilește termenul în care Guvernul va desemna infrastructurile critice naționale, se recomandă completarea textului cu apartenența Monitorului Oficial „al Republicii Moldova”.	Nu se acceptă Textul propus spre completare este inutil.
	27.	17. Se recomandă, în art. 18 din proiect, exprimarea a „60 de zile” în „2 luni”, având în vedere că aceste termene sunt dependente de intrarea în vigoare a prezentei legi – o lună de la publicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.	Se acceptă
	28.	B. Observații privind anexele proiectului 1. În anexa nr. 1, considerăm necesară revizuirea sectorului „Spațiu și cercetare”, inclusiv desfășurarea/completarea subsectoarelor acestuia, întrucât în nota de fundamentare la acest sector ca infrastructură critică națională este indicat Ministerul Educației și Cercetării.	Se acceptă Întreaga anexă a suportat modificări în scopul corelării acesteia cu viitorul proiect de lege ce va transpune Directivei (UE) 2022/2557 privind reziliența entităților critice.

	29.	De asemenea, sectorul 6 „Securitate Națională” cuprinde subsectorul 6.1 „Apărarea țării, ordinea publică și securitatea națională”, ceea ce generează o suprapunere semantică între denumirea sectorului și detalierea subsectorului respectiv. Adicional, celelalte subsectoare, de asemenea, nu sunt în concordanță cu definițiile și conceptele atribuite securității naționale în literatura de specialitate și nu se aliniază cu specificul contextului Republicii Moldova.	Se acceptă Întreaga anexă a suportat modificări în scopul corelării acesteia cu viitorul proiect de lege ce va transpune Directivei (UE) 2022/2557 privind reziliența entităților critice.
	30.	2. În anexa nr. 2, de exclus pct. 2, întrucât prezintă un conținut care se subînțelege din pct. 1 ibidem.	Se acceptă
	31.	3. În anexa nr. 3, deși infrastructura cibernetică este recunoscută ca sector critic, prevederile referitoare la protecția cibernetică sunt limitate la măsuri generale și nu includ cerințe tehnice clare. Prin urmare, propunem completarea cu cerințe minime obligatorii pentru securitatea cibernetică (spre exemplu: utilizarea standardelor internaționale, raportarea incidentelor cibernetice către o entitate națională etc.).	Nu se acceptă Anexa nr. 3 are un caracter general și acoperă măsuri minime de protecție fizică pentru toate sectoarele critice. Cerințele tehnice obligatorii privind securitatea cibernetică urmează a fi stabilite distinct prin reglementări emise de Agenția pentru Securitate Cibernetică (ASC), care este autoritatea competentă în domeniu. În acest sens, ASC va elabora și impune standarde tehnice, inclusiv obligația de raportare a incidentelor cibernetice, în conformitate cu Legea nr. 48/2023 privind securitatea cibernetică. CNCPIC și ASC vor colabora în ceea ce privește protecția integrată a infrastructurilor critice, însă competențele privind securitatea cibernetică nu revin CNCPIC.
	32.	C. Observații privind Nota de fundamentare 1. Se va ajusta nota de fundamentare privind statele de personal care vor fi create în cadrul Centrului	Se acceptă

		Național de Coordonare a Protecției Infrastructurii Critice, având în vedere prevederile art. 3 și art. 6 din Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public.	
	33.	2. Se recomandă de completat nota de fundamentare privind art. 16 din proiect cu enumerarea contravențiilor care urmează a fi completat Codul contravențional nr. 218/2008. Precizăm că răspunderea pentru elaborarea proiectului de lege, inclusiv pentru necesitatea și oportunitatea promovării acestuia, precum și pentru veridicitatea și corectitudinea datelor prezentate, revine autorului, în calitate de autoritate publică de reglementare în domeniu. Instituția prezidențială contribuie la etapa avizării proiectului de lege, în limita competențelor funcționale, pentru identificarea celor mai bune soluții legislative.	Se acceptă În varianta actuală a Codului contravențional, stabilim următoarea faptă contravențională: Articolul 365⁴. Încălcarea legislației în domeniul protecției antiteroriste (1) Încălcarea prevederilor Regulamentului privind protecția antiteroristă a infrastructurii critice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 701/2018, prin lipsa dotării obiectivului de infrastructură critică cu pașaport antiterorist, lipsa planului de pază a obiectivului sau nerespectarea condițiilor de evaluare, testare, revizuire și actualizare a acestora se sancționează cu amendă de la 40 la 80 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 80 la 120 de unități convenționale aplicată persoanei juridice. (2) Neexecutarea prescripțiilor obligatorii privind înlăturarea neajunsurilor depistate, precum și privind realizarea altor măsuri de asigurare a securității antiteroriste la obiectivul infrastructurii critice emise în conformitate cu Regulamentul privind organizarea și

			desfășurarea testelor antiteroriste, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 996/2018, se sancționează cu amendă de la 40 la 80 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 80 la 120 de unități convenționale aplicată persoanei juridice. Nota de fundamentare a fost completată cu potențialele fapte contravenționale, dar propunerile indicate nu sunt definitive, urmează a fi coordonate cu Ministerul Justiției.
Serviciul de Informații și Securitate	1.	Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova a examinat proiectul de lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale (număr unic 1161/MAI/2024) și, în limita competenței funcționale, comunică următoarele. Potrivit notei de fundamentare, proiectul de lege transpune Directiva (UE) 2022/2557 din 14 decembrie 2022 privind reziliența infrastructurilor critice și de abrogare a Directivei 2008/114/CE a Consiliului. În acest context, menționăm că potrivit art. 31 alin. (2) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, stabilește că „actele normative cu relevanță UE sunt marcate cu sigla „UE” și conțin clauze de armonizare conform modelului aprobat de Guvern”. Prin urmare, dacă proiectul de lege are serie de acte marcate cu sigla „UE”, constatăm că lipsește clauza de armonizare care să ateste directiva care este transpusă prin proiectul de lege supus avizării.	Nu se acceptă Prezentul proiect nu transpune Directiva (UE) 2022/2557 din 14 decembrie 2022 privind reziliența entităților critice, ci creează cadrul juridic primar care va permite transpunerea ulterioară a acestei directive. A se vedea comentariile Centrului de Armonizare Legislație.
	2.	Totodată, potrivit alin. (4) din articolul prenotat, pentru proiectele de acte normative cu relevanță UE,	Nu se acceptă

		autorii proiectului întocmesc tabelul de concordanță, care, din actele anexate la proiectul de lege remis spre avizare, constatăm că lipsește.	Prezentul proiect nu transpune Directiva (UE) 2022/2557 din 14 decembrie 2022 privind reziliența entităților critice, ci creează cadrul juridic primar care va permite transpunerea ulterioară a acestei directive. A se vedea comentariile Centrului de Armonizare Legislație.
	3.	Art. 6 alin. (5) din proiectul de lege reglementează că „raportul prevăzut la alin. (3) se clasifică conform informațiilor atribuite la secretul de stat, în funcție de datele pe care le conține”. Deși este clară intenția autorului la elaborarea normei de referință, totuși aceasta este formulată eronat și opinăm că urmează a fi modificată, din următoarele considerente. Corespunzător art. 11 din Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat, informațiile atribuite la secretul de stat pot fi secretizate după anumite grade de secretizare (strict secret, secret, confidențial, restricționat), iar nemijlocit pe purtătorii material al informații atribuite la secret de stat pot fi aplicate parțial de secretizare (menționate la art. 11 alin. (2) din legea de referință) în vederea secretizării informațiilor care sunt atribuite la secretul de stat. Prin urmare, raportul anual privind stadiul protecției infrastructurilor critice la nivel național, poate conține informații atribuite la secretul de stat (care sunt clasificate în corespondențe cu gradele de secretizare), iar însuși raportul vizat va fi considerat un purtător material de asemenea informații.	Se acceptă Alin. (5) a fost modificat după cum urmează: <i>„(5) Pe raportul prevăzut la alin. (3) se va aplica parafa de secretizare corespunzătoare informațiilor atribuite la secretul de stat pe care le conține, în conformitate cu prevederile actelor normative.”</i>

		Astfel, deducem că, nu raportul va fi clasificat (după cum se menționează în proiect), ci pe raport va fi aplicată parafa de secretizare corespunzătoare informațiilor atribuite la secretul de stat pe care le conține. Din considerentele expuse ante, conchidem că prevederea din art. 6 alin. (5) din proiect urmează a fi expusă în următoarea redacție: (5) Pe raportul prevăzut la alin. (3) se va aplica parafa de secretizare corespunzătoare informațiilor atribuite la secretul de stat pe care le conține, în corespondență cu Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat.	
	4.	Privitor la art. 15 din proiectul de lege, observăm că autorul utilizează două categorii de informații: informații clasificate și informații sensibile. În partea ce vizează informațiile sensibile privind protecția infrastructurilor critice naționale, deși proiectul de lege definește sensul acestei sintagme, nu face o distincție clară în ceea ce privește tipurile de materiale sensibile care pot exista (spre exemplu: informații atribuite la secretul de stat, la secretul comercial, secretul bancar, informații vizând datele cu caracter personal sau altele). În acest sens, este faptul că toate aceste informații sunt sensibile și urmează a fi protejate de anumite măsuri de securitate, însă, totodată, trebuie să se facă o distincție clară între informații sensibile atribuite la secretul de stat și celelalte. Opinăm că, la art. 15) se utilizează neordinar noțiunile de „informații sensibile” și „informații clasificate”, aparent părănd că toate informațiile sensibile sunt informații atribuite la secretul de stat.	Se acceptă Pentru asigurarea unei delimitări clare între tipurile de informații protejate, a fost introdusă următoarea noțiune: 5) <i>informații atribuite la secret de stat</i> – informații referitoare la o infrastructură critică națională care sunt atribuite la secret de stat în condițiile Legii nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat. Astfel, în situațiile în care se utilizează noțiunea „<i>informații sensibile privind protecția ICN</i>”, se va înțelege că acestea nu sunt clasificate, însă divulgarea lor poate genera riscuri semnificative pentru securitatea infrastructurilor critice. În schimb, utilizarea noțiunii „<i>informații atribuite la secret de stat</i>” va desemna expres acele informații clasificate,

		Prin urmare, considerăm judicios a opera anumite modificări la prevederile de la art. 15, în special pentru înlăturarea eventualele neclarități. Considerăm oportun a se lua în considerare că la momentul actual, în Republica Moldova se operează cu noțiunea de „informații atribuite la secretul de stat”, astfel încât, în cuprinsul proiectului de lege, sintagma „informații clasificate” urmează a fi substituită cu sintagma „informații atribuite la secretul de stat” în cazul utilizării, de către autor, în sensul respectiv.	încadrate într-un grad de secretizare conform Legii nr. 245/2008. Nota de fundamentare a fost completată cu explicații suplimentare în acest sens.
	5.	Totodată, prevederea de la alin. (2) nu este suficient de clară, lăsând loc de interpretări în partea ce vizează existența și a altor tipuri de informații sensibile decât cele atribuite la secretul de stat, procedura de clasificare și care este nivelul adecvat de clasificare. Astfel, dacă autorul proiectului se referă nemijlocit la informațiile atribuite la secretul de stat, urmează a fi prevăzut expres că informațiile sensibile se necesită a fi secretizate, urmează a corespunde gradelor de secretizare stabilite în art. 11 din Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat (ori poate fi menționat expres că, gestionarea informațiilor sensibile care constituie secret de stat, se va efectua în corespondențe cu Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat și a Regulamentului cu privire la asigurarea regimului secret în cadrul autorităților publice și a altor persoane juridice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1176/2010).	Se acceptă Pentru asigurarea unei delimitări clare între tipurile de informații protejate, a fost introdusă următoarea noțiune: <i>5) informații atribuite la secret de stat</i> – informații referitoare la o infrastructură critică națională care sunt atribuite la secret de stat în condițiile Legii nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat. Astfel, în situațiile în care se utilizează noțiunea „<i>informații sensibile privind protecția ICN</i>”, se va înțelege că acestea nu sunt clasificate, însă divulgarea lor poate genera riscuri semnificative pentru securitatea infrastructurilor critice. În schimb, utilizarea noțiunii „<i>informații atribuite la secret de stat</i>” va desemna expres acele informații clasificate, încadrate într-un grad de secretizare conform Legii nr. 245/2008.

			Nota de fundamentare a fost completată cu explicații suplimentare în acest sens.
	6.	În același context, alin. (3) prevede necesitatea parcurgerii unei verificări de securitate în cazul operării cu informații clasificate. Cel mai probabil, autorul face referire la procesul de perfectare a dreptului de acces la secretul de stat. Prin urmare, urmează ca noțiunea de informații clasificate să fie substituită cu sintagma informații atribuite la secretul de stat, în vederea înlăturării oricăror dubii privitoare la tipul informațiile menționate, procedura de verificare care urmează a fi îndeplinită și autoritatea responsabilă de verificarea respectivă.	Se acceptă
	7.	4. Art. 16 din proiectul de lege reglementează răspunderea contravențională a autorităților publice responsabile și proprietarilor/operatorilor/administratorilor de infrastructuri critice naționale, în caz de nerespectare a prevederilor prezentei legi. La acest aspect, nu este clar de ce autorul proiectului s-a limitat la reglementarea doar a răspunderii contravenționale, în situația în care, poate surveni și răspundere penală (în special că vor fi utilizate și gestionate informații atribuite la secretul de stat, iar în caz de divulgare ilegală a acestora se atestă survenirea răspunderii penale, etc.). Prin urmare, considerăm judicios ca tipurile de răspundere care pot surveni în caz de nerespectare a prevederilor legii de referință să fie reglementate amplu, iar limitarea doar la răspunderea contravențională o considerăm insuficientă.	Se acceptă
	8.	În același context, însă diametral opus, opinăm că norma respectivă poate fi exclusă din proiectul de lege, din	S-a luat act

		considerentul că, lipsa unei astfel de prevederi din proiectul de lege, nu absolvește persoanele fizice și/sau juridice de la aplicarea prevederilor contravenționale și/sau penale care pot surveni în caz de săvârșire a unor fapte care cad sub incidența legilor de referință. Prin urmare, rămâne la discreția autorului proiectului de a decide privitor la reglementarea mai detaliată a tipurilor răspunderilor care pot surveni, potrivit legislației, în caz de nerespectare a prevederilor din proiectul de lege sau cu privire la excluderea totală a Capitolului IV din proiectul de lege.	
Serviciul de Protecție și Pază de Stat	1.	Serviciul de Protecție și Pază de Stat a examinat proiectul de lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale (număr unic 1161/MAI/2024) și vă comunică că nu susține acest proiect de lege, reieșind din următoarele considerente. Acest proiect de lege a fost elaborat în scopul transunerii legislației UE în legislația națională și pentru executarea pct.11 din Capitolul 31 al Planului național de acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pe anii 2024-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.829/2023. Astfel, autorul proiectului, la compartimentul 2 din Nota de fundamentare a proiectului, menționează în pct.2.1. că temeiul legal din care rezultă acest proiect de lege reprezintă pct.11 din Capitolul 31 al Planului național de acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pe anii 2024-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 829/2023, care constă în transpunerea Directivei (UE) 2022/2557 din 14 decembrie 2022 privind reziliența entităților critice și de abrogare a Directivei 2008/114/CE a Consiliului.	Nu se acceptă Proiectul de lege nu are ca scop transpunerea integrală a Directivei (UE) 2022/2557 din 14 decembrie 2022 privind reziliența entităților critice, ci urmărește crearea cadrului juridic primar necesar pentru transpunerea etapizată a acesteia, în conformitate cu Planul național de acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană (HG nr. 829/2023, Capitolul 31, pct. 11). Astfel, proiectul preia elemente relevante din Directiva 2008/114/CE a Consiliului – fără a o transpune, dar include, totodată, dispoziții care pregătesc terenul pentru transpunerea ulterioară a noii directive, adaptate contextului instituțional și capacităților actuale ale statelor membre ale Uniunii Europene și Republicii Moldova.

		Or, examinând proiectul de lege, observăm că acesta este elaborat/transpus având la bază dispozițiile Directivei 2008/114/CE a Consiliului din 8 decembrie 2008 privind identificarea și desemnarea infrastructurilor critice europene și evaluarea necesității de îmbunătățire a protecției acestora.	Comentariile Centrului de armonizare a legislației confirmă această abordare etapizată. Anexele proiectului au fost formulate cu această viziune în vedere, pentru a asigura coerența normativă și operațională în procesul de armonizare legislativă.
	2.	Totodată, anexa nr.1 a proiectului de lege prevede Lista sectoarelor, subsectoarelor infrastructurii critice naționale (fapt care vine în contradicție cu cele menționate în pct.4.2. din Nota de fundamentare [... nu au fost identificate încă infrastructurile critice naționale ...]) care sunt asemănătoare cu cele din anexa la Regulamentul privind protecția antiteroristă a infrastructurii critice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.701/2018 și care sunt în acord cu Lista sectoarelor a infrastructurilor critice, stabilite în Directiva 2008/114/CE.	Nu se acceptă Lista sectoarelor și subsectoarelor infrastructurii critice naționale, prevăzută în anexa nr. 1, nu identifică infrastructurile critice propriu-zise, ci stabilește un cadru de referință pentru procesul de identificare și desemnare ulterioară a acestora, conform procedurilor detaliate în proiectul de lege. Această listă a fost elaborată pe baza bunelor practici ale statelor membre ale UE. Există o prezumție rezonabilă că Republica Moldova deține infrastructuri critice relevante în majoritatea sectoarelor menționate. Iar includerea tuturor acestor sectoare în listă asigură predictibilitate normativă și flexibilitate pentru viitor, în condițiile în care unele sectoare pot deveni esențiale pe parcursul dezvoltării economice, sociale sau geopolitice a țării.
	3.	Este de menționat că potrivit art.27 din Directiva (UE) 2022/2557 din 14 decembrie 2022 privind reziliența entităților critice, Directiva 2008/114/CE se abrogă de la 18 octombrie 2024.	Nu se acceptă Este cunoscut faptul că Directiva 2008/114/CE va fi abrogată la 18 octombrie

			2024, în conformitate cu art. 27 din Directiva (UE) 2022/2557. Totuși, prezentul proiect nu are scopul transpunerii Directivei 2008/114/CE, ci creează cadrul juridic național primar pentru identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale — etapă absolut necesară pentru Republica Moldova, care nu dispune încă de o astfel de arhitectură legislativă. Spre deosebire de statele membre UE, care implementează Directiva 2022/2557 pe baza unui cadru deja existent, Republica Moldova este nevoită să construiască această bază de la zero. În acest context, este firesc ca anumite concepte sau mecanisme să fie similare celor din Directiva 2008/114/CE, fără ca proiectul să o transpună formal. Această abordare etapizată va permite ulterior transpunerea coerentă și eficientă a Directivei 2022/2557, conform obligațiilor asumate prin Planul Național de Acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la UE.
	4.	Astfel, pentru transpunerea Directivei (UE) 2022/2557 din 14 decembrie 2022 privind reziliența entităților critice, este imperios de a revizui cadrul normativ național (Legea nr.120/2017 cu privire la prevenirea și combaterea terorismului, HG nr.701/2018	Se acceptă Proiectul de lege a fost elaborat în strânsă cooperare cu Serviciul de Informații și Securitate și are drept obiectiv asigurarea coerenței și armonizării cu cadrul normativ

		pentru aprobarea Regulamentului privind protecția antiteroristă a infrastructurii critice) prin prisma dispozițiilor acestei Directive.	național existent, inclusiv Legea nr. 120/2017 și Hotărârea Guvernului nr. 701/2018. Totodată, proiectul creează premisele necesare pentru ajustarea ulterioară a cadrului normativ în vederea transpunerii integrale a Directivei (UE) 2022/2557 privind reziliența entităților critice.
Comisia Națională a Pieței Financiare	1.	Cu referire la proiectul de lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale (număr unic 1161/MAI/2024), autor – Ministerul Afacerilor Interne, Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF), potrivit prerogativelor conferite de Legea-cadru (nr. 192/1998), comunică următoarele. Propunem specificarea în Anexa nr. 1 la proiectul de Lege a autorităților publice responsabile (specificate, actualmente, doar în Nota de fundamentare a proiectului) și corelarea acestora cu sectoarele/ subsectoarele de infrastructură critică națională. Astfel urmează a fi asigurată respectarea principiului legalității, or, aspectele incluse în nota de fundamentare nu sunt susceptibile de a produce efecte juridice.	Se acceptă parțial Anexa abordată a fost modificată, dar autoritățile publice responsabile nu pot fi indicate în anexă. După intrarea în vigoare a prezentei legi, Guvernul va desemna autorităților publice responsabile având în vedere sectoarele menționate în anexă.
	2.	Totodată, denumirea sectorului „Financiar-Bancar” urmează a fi modificată în sensul excluderii termenului „Bancar”, pentru a corela subsectoarele menționate corespunzător. La caz, sectorul Financiar, include atât subsectorul bancar (din care fac parte doar băncile), cât și cel nebancar (din care fac parte celelalte subsectoare). În acest sens, autorul proiectului urmează a ține cont de propunerea respectivă pe tot parcursul textului unde se face referire la respectivul sector.	Se acceptă

	3.	De asemenea, a se reține că Directiva (UE) 2022/2557 din 14 decembrie 2022 privind reziliența entităților critice, la sectorul infrastructurii pieței financiare (pct. 4 din Anexă), identifică 2 categorii de entități: „Operatorii de locuri de tranzacționare în sensul definiției de la articolul 4 punctul 24 din Directiva 2014/65/UE; Contrapărțile centrale (CPC) în sensul definiției de la articolul 2 punctul 1 din Regulamentul (UE) nr. 648/2012”. În acest sens, propunem modificarea subsectoarelor infrastructurii critice aferent sectorului Financiar (nr. de ordine 11 din Anexa nr. 1 la proiectul de Lege), după cum urmează: 1. substituirea cuvintelor „Bursa de valori;” cu textul: „Infrastructura pieței de capital, care cuprinde operatorii de piață, societățile de investiții, care exploatează un sistem multilateral de tranzacționare (MTF), Depozitarul central unic al valorilor mobiliare”, întru asigurarea utilizării noțiunilor definite în Legea nr.171/2012 și Legea nr.234/2016; 2. completarea sectorului Financiar al infrastructurii critice cu următorul subsector: „Contrapărțile centrale”.	Se acceptă Anexa a fost modificată astfel conform criteriilor prevăzute de Directiva 2557/2022.
	4.	Adițional, atragem atenția asupra corelării referințelor în raport cu CNPF la statutul organizațional-funcțional al acesteia în ierarhia autorităților publice. Or, potrivit Legii-cadru (nr. 192/1998), CNPF este o autoritate publică autonomă, responsabilă față de Parlament și nu față de Guvern.	Se acceptă Definiția de „<i>autoritate publică responsabilă</i>” a fost adaptată conform propunerii înaintate
	5.	Complementar, a se reține că domeniul serviciilor financiare este supus armonizării prin transpunerea, în principal, a numeroaselor acte ale Uniunii Europene, care	Se acceptă

		instituie cerințe cuprinzătoare pentru entitățile financiare de a gestiona toate riscurile cu care se confruntă acestea, inclusiv riscurile operaționale, și asigurare a continuității activității. Astfel, având în vedere caracterul sectorial al actelor normative care urmează a fi transpuse, CNPF, în calitate de autoritate de supraveghere a pieței de capital, optează pentru utilizarea instrumentelor disponibile pentru implementarea amânată a Directivei (UE) 2022/2557 din 14 decembrie 2022 în raport cu sectorul financiar. În schimb, în vederea asigurării proporționalității actului de reglementare, urmează a fi asigurată implementarea prioritară a actelor normative a Uniunii Europene specifice pieței de capital, cum ar fi Regulamentul (UE) 2022/2554 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 decembrie 2022 privind reziliența operațională digitală a sectorului financiar și de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 1060/2009, (UE) nr. 648/2012, (UE) nr. 600/2014, (UE) nr. 909/2014 și (UE) 2016/2011. La caz, eforturile de transpunere a respectivului Regulament sunt proporțional justificate cu circumstanțele de fapt și de drept în Republica Moldova, ceea ce va crea certitudinea că actele normative comunitare vor fi ușor aplicabile în practică, transformările necesare fiind mai realizabile, iar reformele vor avea o legitimitate publică mai largă.	Directivei (UE) 2022/2557 privind reziliența entităților critice este planificată spre transpunere pentru anul 2026.
Banca Națională a Moldovei	1.	Cu referire la proiectul de lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale, număr unic 1161/MAI/2024, (în continuare – proiect de lege), remis spre avizare de către Cancelaria de Stat prin scrisoarea nr. 18-69-14450 din 30	Se acceptă Articolul 8 va fi completat cu un alineat nou care va consolida cerințele privind securitatea sistemului MeCAT. Totodată, detalierea atribuțiilor specifice ale autorităților competente (precum SIS sau

decembrie 2024, Banca Națională a Moldovei, în limitele competenței sale, comunică următoarele.

1. Ca eventuală autoritate publică responsabilă, Banca Națională a Moldovei (BNM) va avea un rol în identificarea și desemnarea infrastructurilor critice din sectorul financiar-bancar. Acest proces implică coordonarea evaluării entităților critice, precum băncile de importanță sistemică și propunerea acestora pentru desemnare oficială către Centrul Național de Coordonare a Protecției Infrastructurii Critice (CNCPIC). Banca Națională a Moldovei va avea obligația de a aviza și monitoriza implementarea planurilor de securitate ale operatorilor infrastructurilor critice naționale (ICN) din sector, asigurând conformitatea cu cerințele legale. În plus, instituția urmează să asigure protecția informațiilor sensibile referitoare la ICN și să colaboreze strâns cu alte autorități responsabile pentru a susține reziliența și securitatea infrastructurilor critice.

Sistemul MeCAT ca mecanism de comunicare și avertizare timpurie destinat gestionării integrale a protecției infrastructurilor critice naționale, așa cum este menționat în art. 8 din proiectul de lege, joacă un rol esențial în securitatea națională, întrucât stochează date extrem de sensibile despre ICN. Importanța protecției informațiilor din acest sistem este imperativă, având în vedere riscurile ridicate asociate unor eventuale breșe de securitate care ar putea compromite stabilitatea infrastructurilor critice. În acest sens, propunem completarea proiectului de lege cu prevederi suplimentare privind atribuțiile Serviciului de Informații și Securitate (SIS) sau Agenției pentru Securitatea Cibernetică (ASC)

ASC) va fi inclusă în actele subordonate legii, pentru a permite adaptarea tehnică și operațională flexibilă a măsurilor în funcție de evoluția amenințărilor cibernetice.

Articolul 8 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

(3) MeCAT este dezvoltat, operat și protejat în conformitate cu cerințele de securitate cibernetică și informațională prevăzute de cadrul normativ în vigoare, inclusiv prin cooperarea cu autoritățile naționale competente în domeniul securității cibernetice și al informațiilor clasificate.

		în ceea ce privește protecția și securitatea cibernetică a MeCAT. Entitatea nominalizată ar trebui să fie responsabilă de implementarea măsurilor de protecție avansate, de supravegherea continuă a securității sistemului și de prevenirea accesului neautorizat la informațiile sensibile, asigurând astfel integritatea și confidențialitatea datelor gestionate. Fără aceste prevederi explicite, riscurile legate de utilizarea și securizarea MeCAT ar putea expune ICN la amenințări majore de securitate națională.	
	2.	2. Proiectul de lege privind ICN evidențiază o problemă semnificativă cu privire la gestionarea incidentelor care afectează infrastructurile critice, în special în sectorul financiar-bancar. În cazul unui incident major, spre exemplu, băncile sistemice (care intră sub incidența ICN) sunt obligate să raporteze către mai multe entități: BNM, CNCPIC și ASC. Această cerință creează o redundanță administrativă semnificativă, în special având în vedere că informațiile transmise sunt în majoritatea cazurilor similare sau chiar identice. Lipsa unui mecanism de tip punct unic de contact (Single Point of Contact - SPOC) complică și mai mult procesul, întrucât operatorii de ICN sunt nevoiți să gestioneze simultan multiple raportări, ceea ce consumă resurse importante în momente critice. Spre deosebire de acest model, Uniunea Europeană (UE) utilizează SPOC, de obicei reprezentat de CERT-ul național sau de o autoritate desemnată, care centralizează toate raportările și asigură diseminarea informațiilor către entitățile relevante. O altă problemă importantă este absența unei clasificări clare a tipurilor de incidente. În prezent, un	Se acceptă parțial Observația este pertinentă și reflectă o provocare reală în ceea ce privește redundanța raportărilor în cazul incidentelor care afectează ICN, în special în sectorul financiar-bancar. Totuși, instituirea unui mecanism de tip „punct unic de contact” (SPOC) și delimitarea exactă a canalelor de raportare (fizică și cibernetică) urmează să fie reglementate în actele normative subsecvente, care vor detalia arhitectura instituțională și procedurile operaționale. Prezentul proiect de lege are rolul de a institui cadrul general necesar transpunerii Directivei (UE) 2022/2557 privind reziliența entităților critice. De asemenea, se are în vedere alinierea și corelarea cu Directiva (UE) 2022/2555 (NIS 2), care

incident cibernetic sau operațional trebuie raportat către toate autoritățile implicate, fără o diferențiere clară a responsabilităților. În UE, incidentele sunt clasificate pe tipuri (cibernetice, operaționale, ICN), iar raportarea se face într-un mod focusat, evitând suprapunerile. De exemplu, incidentele cibernetice sunt raportate către Centrul guvernamental de reacție la incidente de securitate cibernetică (CERT) sau autorității de securitate cibernetică, în timp ce problemele operaționale sunt raportate către autoritățile sectoriale, cum ar fi Banca Națională a Moldovei.

Modelul UE, care promovează colaborarea interinstituțională prin directive precum NIS21, DORA2 și CER3, poate servi drept exemplu pentru ajustarea cadrului legislativ național, reducând astfel redundanțele și optimizând răspunsul la incidente.

În contextul redat, propunem instituirea unui punct unic de contact (fie per sector, fie pentru toate sectoarele) pentru raportarea și gestionarea incidentelor care afectează infrastructurile critice naționale. Această abordare ar permite o gestionare descentralizată, dar coordonată, a raportărilor și incidentelor, fiecare sector având o autoritate desemnată să centralizeze informațiile relevante.

În cazul sectorului financiar-bancar, considerăm că rolul SPOC-ului poate fi atribuit BNM, având în vedere infrastructura operațională bine dezvoltată și relația deja stabilită cu operatorii din acest sector. Mai mult, elaborarea și testarea planurilor de securitate împreună cu CNCPIC ar fi mai eficientă dacă BNM ar deține acest rol, datorită cunoașterii detaliate a sectorului financiar-bancar.

vizează reziliența în fața amenințărilor cibernetice.

Astfel, în perspectiva reglementării secundare, se va examina oportunitatea instituirii unui mecanism integrat și eficient de raportare, cu evitarea suprapunerilor și cu respectarea principiului proporționalității.

	3. Potrivit Notei de fundamentare, proiectul de lege creează condiții pentru transpunerea și implementarea Directivei (UE) 2022/2557 din 14 decembrie 2022 privind reziliența entităților critice și de abrogare a Directivei 2008/114/CE a Consiliului. Articolul 8 din Directiva (UE) 2022/2557 prevede că entităților critice din sectorul bancar, sectorul infrastructurii pieței financiare și sectorul infrastructurii digitale (punctele 3, 4 și 8 din tabelul din anexa Directivei) nu li se aplică art. 11 și Capitolele III, IV și VI din Directivă. Respectiv, nu li se aplică prevederi legate de obligația entităților critice de a efectua evaluarea riscurilor subsectorului corespunzător al ICN, măsuri de reziliență luate de entitățile critice, notificarea incidentelor, supraveghere (inspecții, audituri) și sancționare etc. În acest context, remarcăm că prezentul proiect de lege nu prevede norme derogatorii pentru sectorul financiar-bancar, spre exemplu, în privința unor norme precum: evaluări și rapoarte privind protecția infrastructurilor critice (art.6); încadrarea în planul anual de verificare a stadiului implementării legislației în domeniul protecției infrastructurii critice de către autoritățile publice responsabile (art. 7 alin. (2) lit. g)); constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor în condițiile legii de către personalul desemnat din cadrul CNCPIC al Ministerului Afacerilor Interne (art. 7 alin. (3)); aplicarea sancțiunilor în calitate de autoritatea publică responsabilă pentru nerespectarea de către proprietarii, operatorii, administratorii de ICN a obligațiilor stabilite de lege vizată; participarea, la solicitarea CNCPIC, la activitățile de control, organizate în condițiile art. 7 alin. (3) (art. 9 alin. (2) lit. f), j), n));	Nu se acceptă Dispozițiile derogatorii prevăzute la art. 8 din Directiva (UE) 2022/2557 vor fi reglementate expres în proiectul de lege dedicat transpunerii integrale a acestei Directive, care va stabili obligațiile distincte și excluderile aplicabile fiecărui sector, inclusiv celui financiar-bancar. Prezentul proiect de lege are un obiect mai amplu: pe lângă pregătirea cadrului general necesar transpunerii Directivei 2557/2022, acesta instituie un mecanism național de identificare, desemnare și protecție a infrastructurilor critice. În lipsa unui asemenea cadru, infrastructurile critice existente în Republica Moldova sunt supuse unei protecții fragmentare și neuniforme. Prin urmare, legea propusă stabilește standarde minime de protecție și un cadru instituțional coerent pentru gestionarea riscurilor asociate ICN, urmând ca, într-o etapă ulterioară, prin legislația de transpunere specifică, să fie introduse normele sectoriale și derogatorii aferente, în conformitate cu prevederile directivei europene.
--	---	---

		răspunderea contravențională în calitate de autoritatea publică responsabilă (art.16), ceea ce contravine reglementărilor Uniunii Europene. În contextul celor menționate supra și având în vedere că temeiul legal al prezentului proiect de lege reprezintă pct. 11 din Capitolul 31 al Planului național de acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pe anii 2024-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 829/2023, care constă în transpunerea Directivei (UE) 2022/2557, insistăm asupra revizuirii și completării proiectului de lege cu norme derogatorii pentru sectorul financiar-bancar.	
	4.	4. Proiectul de lege stipulează necesitatea stabilirii pragurilor critice, evaluării amenințărilor și vulnerabilităților, precum și efectuarea unei analize de risc bazate pe scenarii de amenințări majore. În acest sens, propunem completarea proiectului de lege cu prevederi privind metodologia unitară care să fie utilizată în acest proces. În absența unei metodologii standardizate, există riscul ca fiecare sector să dezvolte și să aplice propriul cadru de evaluare. Această diversitate metodologică poate duce la imposibilitatea comparării consistente a nivelului riscurilor, amenințărilor și vulnerabilităților între diferite sectoare, ceea ce ar putea compromite capacitatea de a avea o imagine de ansamblu coerentă și de a favoriza măsurile la nivel național.	Se acceptă Observațiile formulate vizează două procese distincte, care vor fi abordate în mod corespunzător prin acte normative subsecvente: <i>1. Stabilirea pragurilor critice aferente fiecărui sector:</i> După intrarea în vigoare a legii, Guvernul va aproba, prin hotărâre, criteriile intersectoriale și pragurile critice corespunzătoare, în funcție de impactul perturbării sau distrugerii unei infrastructuri asupra funcționării societății, economiei și ordinii publice. Ulterior, autoritățile publice responsabile vor adopta criterii sectoriale și praguri critice specifice, însoțite de metodologii de aplicare, acolo unde este cazul, pentru identificarea infrastructurilor critice naționale.

			<i>2. Metodologia unitară privind evaluarea riscurilor, amenințărilor și vulnerabilităților:</i> Pentru a asigura o abordare coerentă și comparabilă la nivel național, proiectul de lege a fost completat la art. 7 alin. (2) lit. b), după cum urmează: „b) elaborează și actualizează normele metodologice privind evaluarea riscurilor, realizarea/echivalarea/revizuirea planurilor de securitate ale operatorilor, structura-cadru a planurilor de securitate ale operatorilor și atribuțiile ofițerului de legătură pentru securitatea ICN, din cadrul structurii specializate desemnate la nivelul autorităților publice responsabile și la nivelul proprietarilor/operatorilor/administratorilor de ICN, pe care le supune aprobării prin decizie a Prim-ministrului, în condițiile legii.” Această prevedere asigură standardizarea evaluării riscurilor și susține o coordonare eficientă între autoritățile implicate în protecția infrastructurilor critice.
	5.	5. Articolul 6 al proiectului prevede că autoritățile publice responsabile efectuează, împreună cu proprietarii, operatorii, administratorii ICN, o evaluare a riscurilor, amenințărilor și vulnerabilităților ce se manifestă la adresa	Nu se acceptă Observația formulată pornește de la o premisă aplicabilă statelor membre ale Uniunii Europene care dispun deja de o arhitectură instituțională și funcțională

subsectoarelor ICN, în termen de un an de la desemnarea acestora în cadrul subsectoarelor respective.

Autorul, însă, nu a prevăzut etapa de efectuare a evaluării riscurilor la nivel național, care să vină în sprijinul persoanelor vizate în evaluarea riscurilor ce se manifestă la adresa subsectoarelor ICN. Cerința în cauză își găsește corespondența în art. 5 alin. (3) din Directiva (UE) 2022/2557. Propunem examinarea oportunității completării proiectului de lege cu prevederile suplimentare privind etapa de efectuare a evaluării riscurilor la nivel național care să vină în sprijinul persoanelor vizate în evaluarea riscurilor și în luarea unor măsuri care să le asigure reziliența.

consolidată în domeniul protecției infrastructurilor critice. Republica Moldova, aflată la o etapă incipientă în acest proces, nu dispune în prezent de o listă oficială a infrastructurilor critice naționale, nici de date agregate privind riscurile și vulnerabilitățile asociate acestora.

Astfel, implementarea prevederii art. 5 alin. (3) din Directiva (UE) 2022/2557 – care vizează elaborarea unei evaluări a riscurilor la nivel național pentru sprijinirea entităților critice – ar presupune existența unor evaluări sectoriale deja consolidate, ceea ce nu corespunde stadiului actual al sistemului național.

Pentru a construi această capacitate într-o manieră etapizată și logică, proiectul de lege instituie următorul mecanism:

1. CNCPIC elaborează norme metodologice privind evaluarea riscurilor, amenințărilor și vulnerabilităților.
2. Autoritățile publice responsabile utilizează aceste norme pentru a efectua evaluări sectoriale.
3. Pe baza evaluărilor sectoriale, CNCPIC va elabora un raport anual consolidat privind starea infrastructurilor critice naționale, în conformitate cu art. 6 din proiectul de lege.

Prin urmare, logica actuală a proiectului reflectă contextul național și vizează alinierea treptată la cerințele Directivei

			2557/2022, în funcție de nivelul de maturitate instituțională și informațională. Introducerea unei cerințe de evaluare a riscurilor la nivel național înainte de constituirea bazelor sectoriale ar fi prematură și nerealistă.
	6.	6. Propunem completarea prevederilor art. 3 „Noțiuni generale”, cu definiția noțiunii „Planul anual de verificare a stadiului implementării legislației în domeniul protecției infrastructurii critice”. Propunerea vine în contextul în care, în baza planului menționat, potrivit art.7 alin. (3), Ministerul Afacerilor Interne (MAI), prin personalul desemnat din cadrul CNCPIC, urmează să desfășoare activități de control și, drept urmare, să constate contravenții și să aplice sancțiuni în condițiile legii.	Nu se acceptă Introducerea unei definiții pentru „Planul anual de verificare a stadiului implementării legislației în domeniul protecției infrastructurii critice” nu este necesară, întrucât această sintagmă se referă la un instrument procedural și operațional, specific activității CNCPIC. Definițiile sunt destinate explicării unor concepte tehnice sau noțiuni de principiu, în scopul asigurării unei interpretări unitare a termenilor esențiali din lege. În cazul planurilor, conținutul și forma acestora sunt reglementate sau detaliate, de regulă, prin acte subsecvente sau metodologii interne, iar nu prin definirea formală în textul legii. Totodată, conținutul și scopul acestui plan rezultă clar din prevederile art. 7 alin. (3), care stabilește că el reprezintă baza desfășurării activităților de control de către CNCPIC, fiind un instrument de planificare internă a acțiunilor anuale de verificare.
	7.	7. La art. 7 alin. (3) din proiectul de lege, având în vedere prevederile art. 16 din proiectul de lege cu privire la răspunderea autorităților publice responsabile și proprietarilor, operatorilor, administratorilor de ICN	Se acceptă

		pentru nerespectarea prevederilor legii în cauză și pentru a clarifica natura sancțiunilor aplicate de către personalul desemnat din cadrul CNCPIC, propunem completarea art. 7 alin. (3) după cuvintele „aplică sancțiuni” cu cuvântul „contravenționale”.	
	8.	8. Remarcăm la art. 8 din proiectul de lege, întrebuițarea expresiei „poate fi” cu referire la constituirea și administrarea mecanismului de comunicare și avertizare timpurie (MeGAT). Opinăm că formula propusă este ambiguă și sugerează opționalitatea acțiunilor menționate la alin. (1). Pentru a asigura claritatea prevederilor proiectului de lege, sugerăm examinarea oportunității revizuirii prevederilor art. 8 alin. (1) în acest sens.	Nu se acceptă Formularea „poate fi” a fost utilizată în mod deliberat pentru a reflecta flexibilitatea necesară în procesul de constituire și administrare a mecanismului de comunicare și avertizare timpurie (MeCAT), ținând cont de disponibilitatea resurselor financiare și tehnice. Întrucât instituirea unui astfel de sistem implică un efort bugetar semnificativ și posibile condiționări externe (ex. proiecte de asistență, finanțare europeană), s-a considerat oportun ca norma să prevadă o opțiune legală, nu o obligație imediată. În acest mod, se evită generarea unor obligații legale imposibil de respectat în lipsa mijloacelor necesare, dar se creează totodată cadrul juridic pentru operaționalizarea MeCAT atunci când condițiile permit.
	9.	9. La art. 9 din proiectul de lege, se menționează că autoritatea publică responsabilă poate aplica sancțiuni pentru nerespectarea prevederilor legii, însă textul nu oferă detalii suplimentare privind natura sancțiunilor, criteriile de aplicare sau procedurile specifice. Lipsa acestor clarificări poate crea incertitudini atât pentru	Se acceptă Nota de fundamentare a fost completată cu mențiunea privind elaborarea și promovarea unui proiect de lege de modificare a Codului contravențional, care

		autorități cât și pentru operatorii de infrastructuri critice afectând aplicabilitatea și eficiența legii. Este esențial ca proiectul de lege să includă prevederi clare privind tipurile de sancțiuni aplicate de către autoritățile publice responsabile, pragurile de gravitate ale încălcărilor și mecanismele de contestare.	va include sancțiunile aplicabile pentru încălcarea prevederilor prezentei legi. Viitorul act normativ va detalia natura sancțiunilor, criteriile de aplicare, pragurile de gravitate, precum și procedurile de constatare și contestare, astfel încât să asigure o aplicabilitate coerentă și eficientă a cadrului normativ în domeniul protecției infrastructurilor critice.
	10.	10. De asemenea, cu privire la atribuțiile de constatare și aplicare a sancțiunilor prevăzute la art. 7 alin. (3) și art. 9 alin. (2) lit. f) din proiectul de lege, remarcăm că atât personalul desemnat din cadrul CNCPIC, cât și personalul împuternicit din cadrul autorităților publice responsabile urmează să sancționeze proprietarii, operatorii, administratorii de ICN pentru nerespectarea obligațiilor stabilite de lege, nefiind clar în ce cazuri competența de constatare și sancționare revine CNCPIC și în ce cazuri autorităților publice responsabile. Propunem completarea prevederilor proiectului de lege pentru a asigura o delimitare clară a competențelor ale personalului CNCPIC și celui a autorităților publice responsabile în procesul de constatare și sancționare a proprietarilor, operatorilor, administratorilor de ICN.	Se acceptă Nota de fundamentare a fost completată cu explicații suplimentare referitoare la articolele 7 și 9 din proiectul de lege. În conformitate cu proiectul, sancțiunile contravenționale pot fi aplicate fie de către CNCPIC (Centrul Național pentru Coordonarea Protecției Infrastructurii Critice), fie de către autoritățile publice responsabile, în funcție de competențele stabilite prin lege. CNCPIC are competență generală, inclusiv obligația de a efectua controale și, atunci când este cazul, de a aplica sancțiuni în raport cu toți gestionarii de ICN, indiferent de sectorul de activitate. Autoritățile publice responsabile vor avea competență de control și sancționare exclusivă în domeniul sectorial pe care îl administrează, în conformitate cu atribuțiile lor legale.

			Mecanismul de corelare între autoritățile competente se va baza pe principiile generale de drept, inclusiv principiul interdicției sancționării duble pentru aceeași faptă. În plus, aspectele practice privind coordonarea și delimitarea clară a responsabilităților vor fi dezvoltate în actele normative subsecvente (regulamente/metodologii) aferente aplicării legii.
	11.	11. Având în vedere că, BNM ar putea fi desemnată în calitate de autoritate publică responsabilă pentru potențialele infrastructuri critice naționale, precum Sistemul automatizat de plăți interne și Depozitarul Central Unic al valorilor mobiliare, propunem completarea art. 9 cu o precizare precum că în cazul în care autoritatea publică responsabilă este proprietar, operator, administrator de infrastructură critică națională, atunci autoritatea urmează să exercite adițional și atribuțiile în calitate de proprietar, operator, administrator de infrastructură critică națională. Totodată, în cazul în care autoritatea publică responsabilă cumulează rolul de proprietar, operator, administrator de ICN, propunem completarea proiectului de lege cu prevederi adiționale cu privire la mecanisme de separare clară a atribuțiilor, pentru a asigura transparența și eficiența în gestionarea infrastructurilor critice.	Se acceptă Articolul 9 din proiectul de lege a fost completat cu un alineat nou cu următorul cuprins: <i>(3) În cazul în care autoritatea publică responsabilă este, concomitent, și proprietar, operator sau administrator al unei infrastructuri critice naționale, aceasta exercită și atribuțiile corespunzătoare fiecărei calități în parte, cu respectarea principiului separării funcționale.</i> Totodată, pentru a asigura transparența, imparțialitatea și eficiența în gestionarea infrastructurilor critice naționale, în normele metodologice de aplicare a prezentei legi vor fi prevăzute mecanisme clare de separare a atribuțiilor instituționale între funcția de reglementare/monitorizare și cea de gestionare operativă, în cazurile în care acestea sunt cumulate de o singură autoritate publică.

	12.	12. De asemenea, la art. 9 din proiectul de lege, propunem revizuirea cuprinsului alin.(2), și anume lit. e) și i), având în vedere că prevederi nominalizate stabilesc aceeași atribuție a autorităților publice: informarea MAI asupra stadiului identificării ICN, în domeniul de responsabilitate.	Se acceptă
	13.	13. La art. 9 alin. 2 lit. k) și art. 10 alin. (2) lit. g) evidențiem atribuțiile similare a autorităților publice responsabile și a proprietarilor, operatorilor, administratorilor de ICN de a notifica CNCPIC cu privire la participarea la activitățile internaționale specifice domeniului protecției infrastructurii critice. Dacă autoritățile publice responsabile notifică CNCPIC referitor la participarea personalului propriu și a celui din cadrul proprietarilor, operatorilor, administratorilor de ICN la activități internaționale și prezintă Grupului de lucru instituțional pentru protecția infrastructurilor critice (GLIPIC) aspecte discutate în cadrul activităților la care au participat, atunci proprietarii, operatorii, administratorii informează autoritățile publice responsabile și CNCPIC cu privire la participarea la activitățile naționale și internaționale specifice domeniului protecției infrastructurii critice, precum și la aspectele discutate în cadrul acestor activități. În contextul celor evidențiate, considerăm oportun de a preciza în textul proiectului de lege obiectivul acestor informări precum și completarea Notei de fundamentare la proiectul de lege cu argumentarea necesității stabilirii acestor atribuții. La fel remarcăm că prin atribuțiile stabilite sunt dublate acțiunile de informare a CNCPIC de către autoritățile publice responsabile și de către proprietarii, operatorii,	Se acceptă parțial Articolul 9 reglementează atribuțiile autorităților publice responsabile, iar articolul 10 vizează atribuțiile proprietarilor, operatorilor și administratorilor de infrastructuri critice naționale. Deși la o primă analiză poate părea că există o suprapunere în ceea ce privește obligațiile de informare adresate CNCPIC, prevederile au scopuri complementare. Obligația autorităților publice responsabile de a notifica CNCPIC cu privire la participarea personalului propriu și a personalului din cadrul entităților gestionare de ICN reflectă rolul coordonator al acestora în raport cu sectorul gestionat. În paralel, informarea directă din partea entităților gestionare de ICN asigură un nivel suplimentar de acuratețe și completitudine a informațiilor, contribuind la consolidarea securității interne și la prevenirea scurgerilor de informații sensibile. Obiectivul acestor informări constă în crearea unui mecanism unitar de

		administratorii referitor la participarea proprietarilor, operatorilor, administratorilor de ICN la activitățile internaționale. În contextul celor relatate supra, propunem examinarea oportunității revizuirii atribuțiilor de informare stabilite la art. 9 alin. 2 lit. k) și art. 10 alin. 1 lit. g) din proiectul de lege.	monitorizare, analiză și diseminare a bunelor practici și lecțiilor învățate, rezultate din participarea la activitățile internaționale relevante. În acest sens, Nota de fundamentare a fost completată în secțiunea 3.1 „Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi”, cu explicații suplimentare aferente articolelor 9 și 10.
	14.	14. La art. 14 alin. (4) și (5) din proiectul de lege, înțelegem că echivalentul planului de securitate a operatorului este o soluție temporară acceptată la etapa inițială, în termen de un an de la desemnare a unei infrastructuri drept ICN. Respectiv, prevederile alin. (6) din același articol cu privire la periodicitatea revizuirii și actualizării planului de securitate (la intervale de cel mult 2 ani, precum și ori de câte ori este necesar) se aplică doar planului de securitate al operatorului. Pentru claritate, propunem completarea prevederii cu precizări în acest sens. De asemenea, sub aspect redacțional, recomandăm revizuirea prevederilor art. 14 alin. (2) din proiectul de lege.	Se acceptă parțial Echivalentul planului de securitate al operatorului nu reprezintă o soluție temporară, ci poate constitui varianta finală a planului, cu condiția ca acesta să respecte cerințele minime prevăzute în anexa nr. 3. În acest caz, nu se mai impune elaborarea unui nou plan de securitate. Pentru a asigura claritatea prevederilor privind aplicabilitatea obligațiilor de revizuire și actualizare, alin. (6) a fost revizuit pentru a evidenția că aceste obligații revin tuturor proprietarilor, operatorilor și administratorilor de ICN, indiferent dacă utilizează un plan nou sau un document recunoscut ca echivalent. În ceea ce privește propunerea de revizuire a alin. (2), nu se intervine asupra textului întrucât obiecția nu formulează o neclaritate concretă de ordin redacțional care să necesite ajustări.
	15.	15. Potrivit prevederilor propuse la art. 17 din proiectul de lege, procesul de identificare și desemnare a	Se acceptă

		ICN se încheie în termen de un an de la data publicării legii în Monitorul oficial și se revizuieste periodic. Considerăm potrivită completarea prevederii cu precizări suplimentare referitor la scopul revizuirii periodice, spre exemplu, pentru a asigura conformitatea cu noile condiții de securitate.	Pentru a reflecta mai clar scopul revizuirii periodice a procesului de identificare și desemnare a ICN, articolul 17 a fost completat cu precizarea: „<i>pentru identificarea și desemnarea noilor infrastructuri</i>”. Această completare subliniază necesitatea actualizării listei ICN în raport cu evoluțiile contextului de securitate și posibila apariție a unor infrastructuri noi relevante.
	16.	16. În compartimentul 3 „Obiectivele urmărite și soluțiile propuse” din Nota de fundamentare, este menționat că definiția propusă la autoritatea publică responsabilă desemnează mai multe autorități, care potrivit autorului reprezintă ministerele sau alte autorități publice responsabile care se subordonează direct Guvernului. Totodată, remarcăm că printre autoritățile nominalizate se regăsesc Banca Națională a Moldovei și Comisia Națională a Pieței Financiare. Sugerăm revizuirea cuprinsului notei de fundamentare având în vedere că, atât Banca Națională a Moldovei, cât și Comisia Națională a Pieței Financiare sunt autorități publice autonome, responsabile fața de Parlament.	Se acceptă Nota de fundamentare a fost completată cu explicații suplimentare.
	17.	17. În compartimentul 8 al Notei de fundamentare la proiectul de lege, este enunțată intenția de abrogare a Legii nr. 120/2017 cu privire la prevenirea și combaterea terorismului. În același timp, observăm că acest aspect nu este inclus în Capitolul V al proiectului de lege. Din considerentele semnalate, propunem completarea Notei de fundamentare cu precizări adiționale referitor la oportunitatea abrogării Legii nr. 120/2017 și dacă urmează a fi abrogată prin prezentul proiect de lege.	Se acceptă Legea nr. 120/2017 cu privire la prevenirea și combaterea terorismului nu va fi abrogată. Aceasta va fi modificată tehnic, în vederea asigurării unui cadru funcțional de cooperare între Centrul Antiterorist al SIS și CNCPIC, fără a afecta scopul și funcțiile de bază ale legii.

			Probabila confuzie a rezultat din titlul compartimentului 8 al Notei de fundamentare.
Agencia Proprietății Publice	1.	Urmare demersului Cancelariei de Stat nr. 18-69-14450 din 30 decembrie 2024, Agenția Proprietății Publice a examinat proiectul de lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale (număr unic 1161/MAI/2024), autor – Ministerul Afacerilor Interne și, în limita competențelor funcționale, comunică despre lipsa obiecțiilor și propunerilor.	S-a luat act
Agencia Națională pentru Reglementarea în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației	1.	Prin prezenta, Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației informează că a examinat, în limita competențelor, Proiectul de Lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale, număr unic 1161/MAI/2024 (în continuare – Proiect), și, în vederea îmbunătățirii acestuia, înaintează propunerile și obiecțiile după cum urmează. Reieșind din prevederile art. 44 alin. (3) și (4) al Legii nr. 100/2017, considerăm oportun ca în art. 1 al Proiectului să fie inclusă clauza de armonizare, respectiv referință la Directiva (UE) 2022/2557 din 14 decembrie 2022 privind reziliența entităților critice.	Nu se acceptă Prezentul proiect nu transpune Directiva (UE) 2022/2557 din 14 decembrie 2022 privind reziliența entităților critice, ci creează cadrul juridic primar care va permite transpunerea ulterioară a acestei directive. A se vedea comentariile Centrului de Armonizare Legislație.
	2.	De asemenea, proiectul urmează să conțină prevederea cu privire la aplicarea specială a Legii nr. 48/2023 privind securitatea cibernetică, astfel cum este prevăzut în considerentele (9), (13) și art. 1 alin. (2) și alin. (3), art. 6 alin. (4) din Directiva (UE) 2022/2557.	Nu se acceptă Prevederile invocate se referă la relația și delimitarea între cadrul general privind infrastructurile critice și cadrul specific de securitate cibernetică. În acest sens, aspectele privind aplicarea specială a Legii nr. 48/2023 privind securitatea cibernetică vor fi examinate și reglementate în mod expres în cadrul

			procesului de transpunere integrală a Directivei (UE) 2022/2557, printr-un proiect de lege dedicat. Proiectul actual nu are drept obiect reglementarea acestei relații.
	3.	La Anexa nr. 1 din Proiect “Lista sectoarelor, subsectoarelor infrastructurii critice naționale”, se propune ca poziția 2 să fie redenumită „Infrastructura digitală”, conform poziției 8 din Anexa la Directiva (UE) 2022/2557.	Se acceptă Întreaga anexă a suportat modificări în scopul corelării acesteia cu viitorul proiect de lege ce va transpune Directivei (UE) 2022/2557 privind reziliența entităților critice.
Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	1.	Prin prezenta, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, urmare a examinării scrisorii Cancelariei de Stat nr.18-69-14450 din 30 decembrie 2024 remisă în scopul avizării proiectului de lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale (număr unic 1161/MAI/2024), în limita competențelor funcționale, expune lipsa de propuneri și obiecții în acest sens.	S-a luat act
Grupul de Lucru al Comisiei de Stat pentru Reglementarea Activității de Întreprinzător	1.	Prezentul aviz este acordat în temeiul art.32 alin.(22) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, în conformitate cu prevederile Legii nr.235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător, art.3 alin.(2), art.271, anexa nr.1 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, Hotărârii Guvernului nr.1429/2008 privind revizuirea și optimizarea cadrului normativ de reglementare a activității de întreprinzător și Hotărârii Guvernului nr.574/2024 cu privire la aprobarea Metodologiei de analiză a impactului de reglementare. Evaluarea proiectului de act normativ	Nu se acceptă Prezentul proiect de lege nu transpune Directiva (UE) 2022/2557 din 14 decembrie 2022 privind reziliența entităților critice, ci creează cadrul juridic primar care va permite transpunerea ulterioară a acestei directive. Această abordare a fost aleasă în baza unor circumstanțe de drept și de fapt care fac imposibilă transpunerea directă, în acest moment, a Directivei (UE) 2022/2557 în Republica Moldova. Directiva se referă la protecția entităților critice, un concept

Concluzia: Proiectul conține prevederi contradictorii cu principiile de reglementare a activității de întreprinzător.

Comentarii, recomandări:

Cu toate că proiectul este marcat cu sigla UE și se indică în notă că scopul elaborării este transpunerea Directivei 2022/2557, totuși destul de multe prevederi din proiect dar și abordarea în ansamblu diferă de la prevederile Directivei. Sunt omise o serie de prevederi importante, cum ar fi reglementarea incidentelor care perturbă în mod semnificativ sau care au potențialul de a perturba în mod semnificativ furnizarea serviciilor esențiale, modul lor de notificare și analiză. Totodată, proiectul conține multe norme care nu se regăsesc în Directivă, a căror necesitate nu a fost argumentată în Nota de fundamentare.

distinct de cel de infrastructură critică, deși între acestea există o legătură strânsă și esențială. De fapt, tocmai această interdependență a stat la baza inițierii și elaborării proiectului de lege.

Din punct de vedere practic, o entitate critică este acea entitate publică sau privată care a fost identificată de un stat și care îndeplinește cumulativ următoarele condiții:

- a) furnizează unul sau mai multe servicii esențiale;
- b) își desfășoară activitatea, iar infrastructura sa critică este situată pe teritoriul statului membru respectiv;
- c) un incident ar avea efecte perturbatoare semnificative asupra furnizării unuia sau mai multor servicii esențiale, inclusiv asupra altor servicii esențiale din alte, care depind de acele servicii.

Astfel, prezentul proiect de lege urmărește să creeze condițiile necesare pentru aplicarea cerinței de la lit. b), întrucât în Republica Moldova, în prezent, nu există o listă oficială a infrastructurilor critice naționale.

Este adevărat că Serviciul de Informații și Securitate, prin Centrul Antiterorist, asigură protecția unor infrastructuri critice identificate și desemnate conform Regulamentului privind protecția antiteroristă a infrastructurii critice, aprobat

			prin Hotărârea Guvernului nr. 701/2018. Totuși, aceste infrastructuri nu sunt exhaustive și au fost selectate exclusiv în scopul protecției împotriva atacurilor teroriste. Prin urmare, prezentul proiect de lege va permite identificarea tuturor infrastructurilor critice naționale relevante, acoperind toate sectoarele vizate de Directiva (UE) 2022/2557, facilitând astfel transpunerea completă a acesteia în etapa următoare. Totodată, se menționează că sunt marcate cu sigla „UE” atât actele ce transpun acquis-ul Uniunii Europene, cât și cele care urmăresc crearea cadrului juridic național necesar pentru implementarea legislației Uniunii Europene. Acest fapt rezultă din art. 2 al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative care definește <i>actul normativ cu relevanță UE</i> – ca fiind act normativ care are ca scop transpunerea în ordinea juridică internă a actelor juridice europene sau care urmărește crearea cadrului juridic național necesar pentru implementarea legislației Uniunii Europene.
	2.	Dacă proiectul are obiectul de reglementare anume infrastructura, apare o neclaritate fundamentală în privința cui în realitate îi sunt imputabile obligațiile prevăzute de	Se acceptă parțial Anexa proiectului de lege a fost modificată, în conformitate cu criteriile prevăzute de

lege. În loc să fie utilizat termenul de „entități”, este în schimb folosit un termen de „proprietari/operatori/administratori de infrastructură critică” fără a aduce suficientă claritate în privința acestora. În primul rând, în foarte multe cazuri proprietarul, operatorul și administratorul vor fi 3 persoane distincte, astfel nu va fi clar care din aceștia trei este obligat să execute normele din proiectul de lege. Însă cel mai grav este că proiectul nu vine să aducă vreo claritate nici în privința „serviciilor” sau activităților economice care ar fi identificate ca și esențiale. Directiva cel puțin vine cu unele precizări în raport cu fiecare domeniu economic, având în anexă o a treia coloană, unde se identifică categoriile de entități vizate într-un mod mai cert, ceea ce lipsește în proiect și face ca aria de aplicare a proiectului să fie una exagerat de largă și incertă. Spre exemplu, în proiect la compartimentul „alimentație și agricultură” iese că absolut oricare producător de hrană cade sub incidența legii, pe când Directiva specifică destul de clar că e vorba despre întreprinderi care „își desfășoară activitatea exclusiv în domeniul logisticii și distribuției angro și al producției și prelucrării industriale la scară largă”; sau domeniul „spațiu” din Directivă care se referă la rețele publice de comunicații electronice în proiectul propus într-un mod neclar se transformă în „spațiu cosmic și cercetare”; sau dacă Directiva se referă la transport rutier doar în privința la autoritățile de gestionare a traficului și operatorii de sisteme de transport inteligente, atunci în proiectul propus este vizat absolut tot transportul rutier (indiferent că e sistem sau logistică de transport sau vehicule rutiere în sine). Deci pe lângă faptul că proiectul trebuie să vină cu claritate în privința obiectului de

Directiva Uniunii Europene 2022/2557 privind reziliența entităților critice, pentru a facilita transpunerea acesteia într-o etapă ulterioară.

În ceea ce privește terminologia utilizată, menționăm că alegerea formulării „proprietari, operatori, administratori de infrastructură critică” reflectă intenția legislativă actuală, fiind adaptată specificului procesului național de identificare și desemnare a infrastructurilor critice, care precede în mod firesc recunoașterea unei entități ca fiind „entitate critică” în sensul actului normativ european menționat. Potrivit articolului 6 din Directiva Uniunii Europene 2022/2557, o entitate poate fi considerată „critică” numai dacă deține, exploatează sau administrează cel puțin o infrastructură critică.

Totodată, utilizarea acestor termeni corespunde practicilor existente în mai multe state membre ale Uniunii Europene, precum România, Spania sau Franța, care au introdus în legislația națională concepte similare începând cu anul 2010. În contextul Republicii Moldova, proiectul de lege constituie o etapă inițială în procesul de consolidare a cadrului normativ privind protecția infrastructurilor critice, urmând ca, într-o fază ulterioară, să se avanseze

		reglementare (să fie completată anexa după modul în care este expusă în Directivă), este important ca și categoriile de entități vizate să fie identificate după capacități și volumul de servicii ca să fie evitată extrapolarea legii asupra întreprinderilor mici. În acest mod este necesar să fie preluată abordarea din Legea nr.151/2022, care, în cazul identificării obiectivelor industriale periculoase, spre exemplu nu ia în calcul oricare depozit petrolier, dar anume depozitele mai mari de 50 de tone sau nu oricare conductă de gaz dar anume sisteme de distribuție cu presiunea de cel puțin 1,2 MPa. Atenționăm că o listă mult mai clară și exhaustivă asupra categoriilor de entități asupra cărora se aplică legea este imperativ necesar de fi indicată în proiect, odată ce Guvernul sau alte autorități, decât legiuitorul, nu are atribuții de a completa legea și nu poate veni cu identificarea obiectului de reglementare. Doar legea trebuie să clarifice suficient de clar asupra căror întreprinderi sau categorii de întreprinderi se aplică legea în cauză.	către reglementarea rezilienței entităților critice, în conformitate cu standardele europene. Referitor la delimitarea domeniilor de aplicare, subliniem că scopul proiectului de lege nu este acela de a stabili în mod exhaustiv lista entităților supuse reglementării, ci de a institui un cadru general pentru identificarea și desemnarea infrastructurilor critice naționale. Acest proces se va desfășura sub responsabilitatea autorităților publice competente, în baza unor criterii și proceduri clare, care vor asigura aplicarea proporțională și justificată a prevederilor legii.
	3.	Noțiunea de „serviciu esențial”, pe lângă faptul că diferă de noțiunea din Directivă, operează cu terminologie incertă de „standard minim de trai”, ceea ce de la o pătură socială la alta poate avea semnificații diferite. Se recomandă să fie preluată terminologia din Directivă care se referă la aspecte „vitale”.	Se acceptă Definițiile termenilor „funcții vitale” și „servicii esențiale” au fost reformulate în vederea alinierii la terminologia utilizată în Directiva (UE) 2022/2557 privind reziliența entităților critice. Totodată, Nota de fundamentare a fost completată cu explicații suplimentare privind distincția conceptuală dintre aceste două noțiuni. În acest sens, „funcțiile vitale” se referă, în principal, la procesele și activitățile indispensabile pentru

			funcționarea continuă a societății și statului, precum guvernarea, apărarea națională, menținerea ordinii publice, sănătatea publică, comunicațiile și aprovizionarea cu energie. Acestea reprezintă, în esență, elemente de sistem critice. Pe de altă parte, „serviciile esențiale” constituie manifestările operaționale ale funcțiilor vitale, respectiv livrabilele acestora către populație sau alte instituții. De exemplu, funcția vitală de „sănătate publică” se concretizează prin servicii esențiale precum asistența medicală de urgență, funcționarea instituțiilor spitalicești sau serviciul național unic pentru apeluri de urgență.
	4.	La noțiuni considerăm necesară o definire a sintagmei ”amenințări semnificative” utilizată pentru noțiunea de ”analiză de risc”. Adjectivul ”semnificativ” implică o doză largă de apreciere subiectivă; prin urmare, pentru a se exclude echivocul și pentru a se respecta principiul predictibilității și clarității textului actului normativ, este nevoie de o definire a sintagmei ”amenințări semnificative”.	Se acceptă Întreagă noțiune a fost substituită cu alta, după cum urmează: <i>„evaluarea riscurilor”</i> - procesul global prin care se determină natura și amploarea unui risc prin identificarea și analiza potențialelor amenințări, vulnerabilități și pericole relevante care ar putea conduce la un incident, perturbare sau distrugerea ICN;
	5.	În proiect se desconsideră existența altor prevederi în cadrul național care la fel impun în paralel obligații de prudență, elaborare de planuri de securitate ș.a.m.d. În acest mod se impun obligații în exces, în mod disproportionat, și în unele domenii de activitate, o serie de agenți economici vor fi obligați să elaboreze și aprobe	Nu se acceptă Proiectul de lege prevede în mod expres posibilitatea recunoașterii documentelor deja existente, elaborate în temeiul altor acte normative, ca echivalente ale planului de securitate, cu condiția respectării

		câte două, trei planuri de securitate care vor viza aceleași aspecte. În special nu este clarificată legătura cu cadrul normativ care se referă la securitatea cibernetică, în domeniul securității industriale (la fel la obiecte industriale periculoase se impun „planuri de prevenire, de localizare și de lichidare a consecințelor avariilor”) implicit și în privința controlului pericolelor de accidente majore care implică substanțe periculoase (conform Legii nr.108/2020), în domeniul naval în privința razei portului, în domeniul feroviar ș.a.	cerințelor minime stabilite de prezentul cadru normativ. Astfel, potrivit articolului 14 alineatul (5) din proiectul de lege: „În cazul în care proprietarul, operatorul sau administratorul infrastructurii critice naționale deține un document care îndeplinește cerințele minime privind conținutul planului de securitate, acesta este evaluat, testat și, dacă este necesar, revizuit și actualizat, fiind recunoscut ca echivalent al planului de securitate.” Această prevedere are scopul de a preveni suprapunerea inutilă a obligațiilor, evitând elaborarea mai multor documente care vizează aceleași riscuri sau măsuri de protecție, asigurând astfel coerență și proporționalitate în aplicarea normelor.
	6.	Proiectul (la art.10) vine să prevadă o serie de obligații fundamentale pentru entități, formulate într-un mod foarte general și incert, fără a prevedea detaliile necesare nu doar în privința modului de executare a acestor obligații dar și, de principiu, în privința înțelegerii adecvate a acestora, ceea ce inevitabil poate duce la abuzuri sau lipsa implementării normelor legii. În special ne referim la: - obligația de a asigura „resurse financiare necesare” pentru protecția ICN, fără a clarifica pe	Nu se acceptă Obiecțiile formulate sunt dificil de analizat și valorificat, întrucât sunt formulate într-o manieră excesiv de generală și abstractă, fără a face referire expresă la alineatele sau frazele din articolul 10 care ridică probleme de interpretare. Se recomandă, pe viitor, indicarea clară a normelor vizate, pentru a facilita un dialog constructiv și punctual.

		parcursul legii care sunt acele resurse și în ce mod acestea necesită a fi asigurate (nu e clar dacă e vorba despre capitole dedicate în bugetul întreprinderii sau poliță de asigurare pentru răspunderea civilă obligatorie, fie că e garanție bancară sau alt mecanism); - obligația de a „implementa măsuri de reducere a vulnerabilităților” ICN, fără a clarifica ce presupune în esență o „vulnerabilitate” și, cel mai important, la ce categorii de măsuri se referă, până la ce prag de reziliență, ori fără aceste precizări autoritatea responsabilă poate abuza prin impunerea unor măsuri disproporționate sau chiar neadecvate.	Totodată, proiectul de lege distinge în mod clar între cele două categorii de subiecți ce pot avea în gestiune infrastructuri critice naționale: autorități publice și entități din sectorul privat. În ceea ce privește obligația de asigurare a resurselor financiare, aceasta se aplică în conformitate cu cadrul legal aplicabil fiecărui tip de entitate. Pentru sectorul public, finanțarea are loc potrivit normelor bugetare generale, iar în cazul sectorului privat – în baza politicilor interne și a reglementărilor aplicabile persoanelor juridice de drept privat. În ceea ce privește implementarea măsurilor de reducere a riscurilor și vulnerabilităților, se menționează că proiectul de lege prevede expres, în sarcina Consiliului Național pentru Protecția Infrastructurilor Critice, elaborarea de metodologii și ghiduri menite să sprijine autoritățile publice responsabile și subiecții desemnați în aplicarea coerentă și uniformă a prevederilor legii.
	7.	O altă obligație incertă de la art.10 se referă la „asigurarea autorizării ofițerilor de legătură pentru securitatea ICN desemnați”. Astfel proiectul vine să instaureze un act permisiv (autorizarea personalului) și obligația de a obține instruire periodică fără oarecare argumentare despre necesitatea și oportunitatea acestuia în Nota de fundamentare. Însăși necesitatea acesteia ridică semne de întrebare, luând în calcul că Directiva nu	Se acceptă parțial În ceea ce privește obligația de „asigurare a autorizării ofițerilor de legătură pentru securitatea infrastructurii critice naționale desemnați”, precizăm că aceasta vizează o măsură necesară pentru garantarea unui nivel minim de securitate în gestionarea infrastructurilor critice. Autorizarea

menționează despre această obligație (indică doar autorizarea de securitate a funcționarilor responsabili din Grupurile de lucru naționale), deși la art.11 alin.(6) se impune „pregătirea” pentru securitatea ICN la „unități de învățământ abilitate” și la alin.(7) se impune și „autorizarea periodică” a acestor persoane. Pe lângă faptul că nu este clar ce presupun aceste „unități abilitate” și cum se abilitază, odată ce legislația în domeniul învățământului și formării continue a adulților prevede doar „instituții de învățământ acreditate”, totodată nu este clar ce va conține nou o astfel de pregătire, altceva decât ceea ce deja se impune de cadrul normativ în aspecte legate de domeniile protecției împotriva incendiilor, protecție civilă, securitate industrială, energetică, construcții, securitatea muncii ș.a. În toate domeniile unde se atestă riscuri de incidente sau accidente există nu doar una dar mai multe instruirii obligatorii în raport cu aceste riscuri și modul de gestionare a acestora, în dependență de unitatea de producere sau obiectivul la care activează persoana instruită. Pe lângă aspectele legate de oportunitate, în proiect lipsesc norme materiale și procesuale primare, care ar clarifica cum se solicită și obține această autorizare, cine o acordă și care sunt condițiile primare pentru a fi autorizat. La fel lipsește reglementarea clară a naturii juridice a acestei autorizări, ori în cazul în care aceasta autorizare este legată de infrastructura critică și entitate (angajator) în cazul agenților economici această autorizare poate fi calificată ca și act permisiv în sensul Legii nr.160/2011, care necesită de a fi inclus în Nomenclatorul actelor permissive cu analiza preliminară de rigoare (impusă de prevederile Legii nr.160/2011).

respectivă presupune o procedură de verificare de securitate realizată de Serviciul de Informații și Securitate, în conformitate cu art. 15 alin. (3) din proiect, care stabilește că orice persoană ce gestionează informații clasificate în temeiul prezentei legi este supusă unei asemenea verificări.

În ceea ce privește obligația de instruire periodică, aceasta reflectă natura sensibilă și complexă a protecției infrastructurilor critice, în contextul securității naționale. Formarea continuă a ofițerilor desemnați are drept scop dezvoltarea unei culturi organizaționale solide în materie de reziliență și prevenire a riscurilor. Aceste instruirii vor fi organizate inclusiv de către Consiliul Național pentru Coordonarea Protecției Infrastructurilor Critice, în baza unor programe și metodologii aprobate.

Totodată, s-a operat modificarea terminologică a sintagmei „unități de învățământ pentru formare și dezvoltare profesională abilitate” cu „unități de învățământ pentru formare și dezvoltare profesională acreditate și abilitate”, pentru alinierea cu terminologia legislației în vigoare privind învățământul și formarea profesională a adulților.

			Cu privire la natura juridică a autorizării, menționăm că aceasta nu este un act permisiv în sensul Legii nr. 160/2011, întrucât nu reglementează dreptul de a desfășura activitate economică, ci reprezintă o măsură specifică de securitate aplicabilă personalului care gestionează informații clasificate în cadrul infrastructurilor critice, cu scopul prevenirii accesului neautorizat și protejării intereselor naționale.
	8.	Un alt act permisiv impus în proiect la art.14 se referă la „avizarea” planurilor de securitate de către „autorități publice responsabile”. Ca și în cazul autorității personalului, acest proces de avizare nu este argumentat în Nota de fundamentare și nici în Directivă nu se menționează vreo avizare, fiind stabilit doar că entitățile identifică riscurile și descriu măsurile pe care le adoptă într-un plan de reziliență sau document similar. Însăși formularea din proiect este defectuoasă odată ce nu prevede normele esențiale care ar clarifica cum se solicită și se obține avizarea, pe ce condiții se avizează sau se respinge avizarea în cauză și cel mai important, care sunt acele „autorități responsabile” împuternicite de lege să efectueze această avizare. Dacă se au în vedere autoritățile indicate la art.9 din proiect, atenționăm ca și în cazul entităților, că legea trebuie să identifice categoriile de subiecți pentru care se instituie drepturi și obligații în raport cu agenții economici, aceste autorități nu pot fi identificate ulterior de Guvern, în caz contrar se încalcă principiul previzibilității aplicării normelor de drept. Mai mult, Guvernul nu poate complementa legea cu norme	Se acceptă parțial Avizarea planurilor de securitate constituie un mecanism necesar de control instituțional, menit să asigure coerența și conformitatea acestor documente cu cerințele minime de protecție stabilite la nivel național. În ceea ce privește identificarea „autorităților publice responsabile”, menționăm că acestea sunt prevăzute în mod expres la art. 9 din proiectul de lege, fiind autoritățile care au competențe legale în domeniile aferente sectoarelor de infrastructuri critice. Proiectul stabilește cadrul general, iar normele procedurale detaliate privind procesul de avizare – inclusiv termenele, criteriile, forma cererii și procedura de contestare – vor fi dezvoltate în actele normative subsecvente,

		primare, odată ce nu are atribuții de legiferare, fiind autoritatea executivă, de punere în aplicare a normelor de drept.	elaborate de Guvern în temeiul legii, în limitele competențelor sale de executare. Trimiterile la Directiva 2557/2022 nu sunt aplicabile prezentului proiect de lege.
	9.	La art.14 alin.(1) în privința perioadei de 9 luni, acordat pentru elaborarea planului, atenționăm că în multe cazuri sarcina în cauză nu va fi posibil de realizat în aceste termen restrâns, de aceea este important de completat alineatul în felul următor: „În termen de 9 luni de la desemnarea unei infrastructuri drept ICN sau după oferirea unui termen adițional, coordonat de comun acord cu CNCPIC pentru cazurile existenței unui volum mare de infrastructuri calificate de tip ICN la același proprietar/operator/administrator [...]”.	Se acceptă Textul normei a fost revizuit pentru a reflecta flexibilitatea necesară în cazurile în care proprietarii/operatorii/administratorii gestionează un volum semnificativ de infrastructuri critice naționale. Noua redactare prevede posibilitatea extinderii termenului inițial de 9 luni, cu acordul CNCPIC, fără a depăși însă un termen total de 15 luni. Formularea propusă este următoarea: (1) În termen de 9 luni de la desemnarea unei infrastructuri drept ICN, proprietarul, operatorul sau administratorul acesteia elaborează planul de securitate al operatorului și îl transmite spre avizare autorității publice responsabile. Cu acordul conducătorului CNCPIC, termenul poate fi extins o singură dată, pentru o perioadă care nu va depăși 6 luni, în special în cazul gestionării simultane a mai multor infrastructuri desemnate ICN.
	10.	Cu referire la art. 11 alin.(3) criteriul de subordonare directă a persoanei de contact față de administrator nu este eficient din punct de vedere al managementului și structurii organizaționale complexe în cadrul societății comerciale. Respectiv, în acest caz ar	Se acceptă Textul normei a fost modificat pentru a reflecta propunerea formulată și a asigura o mai bună adaptare la structurile

		putea fi suficientă o alternativă de a avea dreptul de a contacta direct administratorul în caz de nevoie. În acest sens, art. 11 alin.(3) al proiectului de lege se propune în următoarea redacție: „Structura/compartimentul de la alin. (1) este condus(ă) de un ofițer de legătură pentru securitatea ICN și care la necesitate are dreptul de a sesiza direct conducătorul autorității publice responsabile sau a proprietarului/ operatorului/administratorului pe orice subiecte ce țin de ICN.”	organizaționale ale entităților din sectorul privat. Noua formulare este următoarea: (3) Structura sau compartimentul prevăzut la alin. (1) este condus(ă) de un ofițer de legătură pentru securitatea ICN, care, la solicitare sau la necesitate, are dreptul și obligația de a sesiza direct conducătorul autorității publice responsabile sau al proprietarului, operatorului ori administratorului infrastructurii critice naționale, pe orice aspecte ce țin de securitatea acesteia.
	11.	Atribuțiile în privința controlului de stat, ce se propun a fi acordate MAI și Prim-ministrului, sunt contradictorii cu prevederile Legii nr.131/2012 privind controlul de stat. Atenționăm că MAI nu este organ de control de stat și pentru a efectua controlul de stat trebuie să fie inclus în lista organelor cu funcții de control de stat din anexă la Legea nr.131/2012. În același timp, deja există o serie de organe de control cu atribuții și specialiști în domeniile de activitate indicate în anexa la proiect care deja verifică aspecte ce se referă la securitatea și siguranța obiectivelor de infrastructură critică (INST, inspecția energetică din cadrul ANRE, Inspecția Muncii, AAC, ANTA, Agenția Navală, AMDM ș.a.). Totodată, planurile anuale de control trebuie elaborate în baza analizei preliminare în temeiul criteriilor de risc prestabilite, se propun și se aprobă de conducerea organului de control și se înregistrează în Registrul de stat al controalelor, astfel nu este clară legătura Prim-ministrului, atribuțiile acestuia cu domeniile de control concrete. Însă, în cazul în care	Se acceptă Nota de fundamentare a fost completată la rubrica „8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent”, cu includerea Legii nr. 131/2012 privind controlul de stat în scopul modificării acesteia, prin includerea CNCPIC în anexa privind lista organelor abilitate cu funcții de control de stat. Această completare este necesară pentru a crea temeiul juridic aferent exercitării atribuțiilor de control în domeniul infrastructurii critice naționale de către CNCPIC, structură organizatorică în cadrul MAI. Referitor la implicarea Prim-ministrului în procesul de coordonare a protecției ICN, se precizează că această soluție este justificată de importanța strategică și transsectorială a

		totuși nu este vorba doar de planuri de control anuale, în sensul Legii nr.131/2012, dar sunt planuri de supraveghere și consolidare a ICN (printre care pot fi prevăzute și unele acțiuni de control la fața locului) acestea urmează să fie elaborate și aprobate de Guvern, după modelul planurilor din domeniul protecției civile, unde acțiunile de control planificate sunt prevăzute din timp și în planul anual de control al organelor de control implicate în realizarea planului de protecție civilă. Totodată, în conformitate cu prevederile Legii nr.131/2012 colaboratorii MAI ar putea participa la controlul de stat, care însă necesită să fie inițiat de un organ cu funcții de control de stat și înregistrat preliminar în Registrul de stat al controalelor. În lipsa modificărilor indicate și racordării cu prevederile Legii nr.131/2012, MAI ar putea efectua legal control la fața locului doar la instituții, autorități publice și asociații obștești.	infrastructurii critice pentru securitatea națională, inclusiv pentru a asigura un mecanism rapid de luare a deciziilor în cazuri de criză majoră.
	12.	În mai multe aspecte, în mod neargumentat în notă, se propune ca o serie de acte importante pentru punerea în aplicare a legii să fie aprobate prin decizia Prim-ministrului. Conform art.22 din Legea nr.136/2017 cu privire la Guvern, deciziile Prim-ministrului se emit pentru organizarea activității ministerelor și altor autorități administrative centrale și structurilor organizaționale din sfera lor de competență. Adică acestea preponderent au caracter organizațional intern. Deciziile Prim-ministrului nu figurează în rândul categoriilor de acte normative, conform Legii nr.100/2017. Cu alte cuvinte, Prim-ministrul nu are funcții de reglementare, adică capacitatea de a aproba acte cu caracter normativ opozabile unui cerc nelimitat de persoane, din aceste considerente deciziile acestuia nu sunt menționate nici de Legea nr.100/2017 și	Se acceptă parțial Într-adevăr, conform art. 22 din Legea nr. 136/2017 privind Guvernul, deciziile Prim-ministrului au, în principal, caracter organizatoric și se referă la activitatea internă a autorităților administrației publice centrale. De asemenea, Legea nr. 100/2017 privind actele normative nu le consacră ca acte normative generale cu caracter opozabil unui cerc nelimitat de subiecți. Prin urmare, s-a procedat la revizuirea prevederilor proiectului, astfel încât majoritatea actelor subsecvente necesare implementării legii să fie adoptate prin

		pentru adoptarea lor nu se impune o procedură distinctă de promovare, avizare și consultare publică. Ori în lipsa unor astfel de proceduri se va încălca principiul transparenței și previzibilității reglementării, dar și în mod flagrant se încalcă art.5 din Legea nr.235/2006, conform căruia conduita agenților economici poate fi reglementată doar prin acte normative. Astfel, în toate cazurile indicate în proiect, deciziile urmează a fi înlocuite cu Hotărârile de Guvern.	hotărâri sau dispoziții ale Guvernului, cu respectarea procedurilor de transparență decizională, consultare publică și avizare interinstituțională. Totodată, se precizează că singura competență care rămâne atribuită Prim-ministrului prin proiect este aprobarea, prin decizie, a metodologiei de autorizare a ofițerilor de legătură pentru securitatea ICN (art. 7 alin. (2) lit. d)). Această decizie este justificată de necesitatea unei coordonări la cel mai înalt nivel executiv, având în vedere rolul strategic al acestor ofițeri în asigurarea securității infrastructurii critice naționale. În orice caz, reglementările care vizează conduita agenților economici vor fi adoptate exclusiv prin acte normative, în deplină conformitate cu art. 5 din Legea nr. 235/2006 privind principiile de reglementare a activității de întreprinzător.
	13.	În linii generale legea propusă este pe alocuri destul de vagă, cu mulți termeni și calificări interpretabile, care, pe lângă mai multe completări de rigoare, necesitănd și o serie de acte sub-legislative care să acorde detaliile necesare, în lipsa cărora nu vor fi funcționale toate elementele și drepturile din lege. Totodată, obligațiile primare din proiect în privința proprietarilor/posesorilor de ICN intră în vigoare la o lună de la data publicării (art.19), ceea ce poate cauza abuzuri din partea autorităților publice sau altor părți vizate de proiect. Considerăm	Se acceptă parțial Se recunoaște că implementarea deplină a prevederilor legii va depinde de adoptarea actelor subsecvente necesare, care vor detalia obligațiile și procedurile prevăzute în lege, inclusiv cele aplicabile operatorilor infrastructurii critice naționale (ICN). Totuși, modificarea termenului general de intrare în vigoare nu este posibilă, întrucât acesta este corelat cu angajamentele

		imperativ ca legea (în special obligațiile față de agenți economici) să intre în vigoare doar după un termen suficient pentru aprobarea celor mai importante reglementări subsidiare, din care să fie clar și cert cum se pun în aplicare obligațiile indicate în lege. Astfel proiectul ar putea intra în vigoare în mod treptat, la publicare având putere juridică doar normele care se referă la obligațiile de reglementare și atribuțiile Guvernului, însă obligațiile pentru proprietari/posesori de ICN să intre în vigoare ulterior, după o perioadă rezonabilă.	asumate de Republica Moldova în procesul de asociere cu Uniunea Europeană, precum și cu documentele de politici publice deja adoptate. Se conștientizează riscurile legate de aplicarea prematură a unor obligații fără clarificări normative suficiente, însă, în acest context, autoritatea responsabilă va prioritiza elaborarea și aprobarea urgentă a actelor normative secundare esențiale, în paralel cu promovarea mecanismelor de informare și îndrumare pentru entitățile vizate. În concluzie, deși nu este posibilă amânarea formală a intrării în vigoare a obligațiilor, se va asigura, pe cât posibil, o implementare etapizată și adaptată, astfel încât operatorii să aibă timp rezonabil pentru conformare.
	14.	Evaluarea notei de fundamentare (analizei impactului de reglementare) <i>Concluzia:</i> Nota de fundamentare conține suficiente informații pentru a stabili de principiu necesitatea intervenției din perspectiva procesului de armonizare, cu toate că nu conține informația și analiza suficientă pentru a ilustra impactul și argumenta oportunitatea abordării propuse, astfel corespunde parțial cu cerințele metodologice prevăzute de Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative. <i>Comentarii, recomandări:</i>	Se acceptă parțial

Nota nu clarifică ce ar presupune în practică infrastructura critică, care, în linii generale, este în prezent această infrastructură, ce agenți economici dețin cele mai importante elemente de infrastructură. Corespunzător, la analiza situației (definirea problemei) nu se descrie suficient mediul de afaceri, întreprinderile (categoriile acestora) care sunt vizate de inițiativa în cauză. Cel puțin este important de a clarifica tipologia lor, numărul lor aproximativ, rolul lor și categoriile de riscuri cele mai înalte, aferente domeniului economic de activitate. Deja la această etapă este extrem de important de a efectua analiza nivelului actual de securitate a întreprinderilor (celor mai importante întreprinderi sau unele exemple relevante individuale) care vor fi vizate direct de proiectul de lege preconizat. În urma acestei analize se va identifica ce elemente și practici lipsesc sau nu sunt dezvoltate suficient, comparativ cu exigențele/standardele UE în acest sens. Corespunzător, se va putea identifica nivelul real de riscuri existent dar și, mai jos la analiza impacturilor, se va putea estima impactul real pentru conformarea mediului de afaceri la noul proiect de lege sau cel puțin va fi posibil de identificat cele mai importante costuri de conformare care nu pot fi evitate.

Proiectul de lege definește noțiunea de infrastructură critică națională (ICN) și stabilește criteriile generale pentru desemnarea acesteia. Totodată, nu este oportun și nici corect din punct de vedere juridic și al securității naționale să fie nominalizați expres în Nota de fundamentare agenții economici care dețin infrastructuri critice, chiar dacă unii dintre aceștia pot fi identificați cu ușurință în mod public.

Pentru a răspunde parțial preocupărilor legate de claritatea impactului asupra mediului de afaceri, anexa proiectului de lege a fost revizuită, oferind o mai bună conturare a domeniilor de activitate și tipologiilor de infrastructură care pot fi considerate critice. Aceasta permite o înțelegere orientativă a categoriilor de subiecți potențiali, fără a expune date sensibile.

De asemenea, este important de subliniat că multe dintre informațiile referitoare la infrastructura critică vor căpăta regim de informații sensibile sau clasificate, potrivit legii, ceea ce limitează posibilitatea detaliilor exhaustive în Nota de fundamentare, în special în privința exemplelor punctuale sau a nivelului actual de securitate a unor agenți economici.

			Cu toate acestea, în procesul de elaborare a actelor normative subsecvente, va fi avut în vedere un dialog constant cu sectorul privat, inclusiv în baza unor consultări sectoriale, pentru a evalua și minimiza impactul asupra operatorilor economici relevanți.
	15.	În lipsa unei analize de riscuri pe domenii economice de activitate, rămâne neclar din ce cauză au fost selectate anume domeniile propuse în proiect și din ce cauză nu sunt alte domenii sau nu au fost selectate domenii mai puține, cel puțin pentru prima perioadă. De exemplu, nu e clar din ce cauză autorii consideră că anume transportul naval este atât de important (deși este evident că acesta în Moldova este mai mult decât subdezvoltat cât în privința numărului de transportatori, atât și a infrastructurii navale și portuare), la fel nu e tocmai clară și abordarea în raport cu întreprinderile farmaceutice, în care partea de producere este infimă, prevalând partea de importuri și distribuție dar și domeniul „Cultură și patrimoniu cultural” este catalogat la infrastructură critică, cu toate că nu se regăsește în anexă la Directiva 2022/2557. Din perspectiva alegerii domeniilor prioritare în care să fie instituite cerințe de securitate care, corespunzător, urmează să fie supravegheate, sunt necesare opțiuni alternative și argumentare corespunzătoare, mult mai fundamentală, decât simpla trimitere la cadrul normativ european. În cazul în care domeniile critice evidente (autoritățile publice, segmentul bancar și financiar, utilitățile publice etc.) reprezintă marea majoritate a punctelor critice de risc, atunci împovărarea cu noi cerințe dar și dispersarea neeficientă a	Nu se acceptă Domeniile incluse în proiectul de lege au fost selectate în scopul asigurării transpunerii corespunzătoare a Directivei (UE) 2022/2557 privind reziliența entităților critice, care stabilește un cadru comun pentru identificarea și protejarea infrastructurilor critice în statele membre ale UE. Este important de menționat că fiecare stat membru sau asociat are marja de apreciere de a adapta lista domeniilor relevante în funcție de specificul național, însă Directiva impune un set minim de sectoare care trebuie analizate și luate în considerare. În cazul Republicii Moldova, sectoarele incluse în proiectul de lege acoperă în mod rezonabil infrastructurile care, prin disfuncționalitate, ar putea afecta grav ordinea publică, securitatea națională sau bunăstarea populației. Cu toate că unele sectoare, cum ar fi transportul naval sau cultura și patrimoniul

		resurselor autorităților publice pentru domenii care nu sunt critice în realitatea economică a Moldovei, nu pare a fi rațională, cel puțin în prima perioadă.	cultural, pot părea mai puțin relevante la o primă analiză, acestea reflectă obligațiile internaționale, particularitățile teritoriale și istorice ale țării, precum și riscuri potențiale în contextul regional actual. De exemplu, infrastructura navală, chiar dacă limitată, este esențială pentru anumite lanțuri logistice de import/export, iar patrimoniul cultural este protejat inclusiv în contexte de conflict sau urgență civilă. Totodată, anexa proiectului de lege rămâne un instrument flexibil, ce poate fi ajustat ulterior în baza unor analize suplimentare de risc sectorial sau la propunerea avizatorilor și actorilor instituționali. Astfel, sugestiile privind ajustarea sau raționalizarea domeniilor incluse vor fi examinate în procesul de avizare, în măsura în care sunt susținute de analize pertinente.
	16.	Pe lângă acestea, în notă lipsește orice analiză a mecanismelor actuale de prevenire a accidentelor și incidentelor care deja se aplică în diverse domenii. Cu expunerea eficienței și eficacității acestor mecanisme în protejarea obiectivelor din perspectiva securității infrastructurii critice naționale. Spre exemplu, în prezent există obligații exprese de a elabora și pune în aplicare planuri de prevenire a incidentelor și accidentelor din perspectiva securității cibernetice (în sensul dat Directiva indică expres că trebuie aplicată și pusă în aplicare în racordare cu Directiva care se referă la securitatea cibernetică), mecanisme de analiză și protejare a	Se acceptă parțial Nota de fundamentare conține, la rubrica 2.2 „<i>Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția</i>”, precum și justificarea necesității unui cadru general de protecție a infrastructurii critice naționale (ICN). Proiectul de lege nu substituie și nu subminează mecanismele deja existente, ci are ca scop integrarea și coordonarea acestora într-un cadru unitar, transsectorial,

		securității feroviare, planuri de securitate în protejarea zonelor portuare (naval), la obiecte industrial periculoase „plan de prevenire, de localizare și de lichidare a consecințelor avariilor” dar și întregul spectru de obligații prevăzute de Legea nr.108/2020 privind controlul pericolelor de accidente majore care implică substanțe periculoase. Astfel, luând în calcul raționamentul proiectului, este imperativ ca nota să fi expus categoriile de riscuri, tipuri de incidente și accidente care nu sunt acoperite de alte mecanisme existente și care pot să se materializeze cu certitudine și efectele acestora asupra societății. Care este riscul și magnitudinea reală a acestor probleme în prezent și care sunt prejudiciile potențiale care ar putea fi evitate în urma instaurării unui sistem de prudență și protecție mai performant. Cu alte cuvinte, din ce cauză este considerat nivelul actual de protecție insuficient, raportat la care standarde și cerințe acest nivel este apreciat.	care să permită identificarea și protecția coerentă a ICN. În mod specific, proiectul urmărește: 1) Identificarea și desemnarea infrastructurilor critice naționale și a entităților care le gestionează; 2) Transpunerea Directivei (UE) 2022/2557 privind reziliența entităților critice, inclusiv corelarea cu Directiva NIS2, unde este cazul; 3) Stabilirea unui set minim, standardizat de cerințe de protecție aplicabile tuturor entităților critice, indiferent de domeniul de activitate; 4) Consolidarea mecanismelor de coordonare la nivel național, prin instituirea CNCPIC și a unor canale clare de comunicare și intervenție. Întrucât multe dintre domeniile menționate în obiectie au deja mecanisme specifice, proiectul urmărește să creeze sinergii între aceste mecanisme și un cadru comun de intervenție, prevenire și răspuns, în situațiile de risc sistemic. Totodată, în etapa de elaborare a actelor subsecvente (de exemplu, metodologia de evaluare a riscurilor și planurile sectoriale de protecție), se va realiza o analiză detaliată a riscurilor neacoperite în mod suficient de reglementările existente, astfel
--	--	---	---

			încât noul cadru să aducă valoare adăugată și să evite suprapunerea inutilă cu obligațiile actuale.
	17.	La analiza impacturilor, în raport cu beneficiile potențiale nu se estimează impactul noului sistem propus, adică cu cât estimativ ar putea scădea riscul de incidente la ICN și cum se traduce în valori monetare scăderea acestui risc (sau schimbarea tendinței de creștere). Ori prejudiciile care au fost evitate pot fi calificate ca și potențiale beneficii, chiar și prin scăderea doar a riscului în puncte procentuale, unde fiecare punct procentual poate avea o valoare monetară destul de tangibilă.	Nu se acceptă. Estimarea în termeni procentuali sau valorici a reducerii riscurilor asupra infrastructurii critice naționale (ICN), precum și cuantificarea beneficiilor financiare aferente, nu este posibilă în această etapă incipientă a procesului legislativ. Proiectul de lege instituie doar cadrul general de identificare, desemnare și protecție a ICN, fără a dispune încă de o bază factuală completă privind ICN vizate, nivelul actual de securitate, tipologia riscurilor și potențialele consecințe asociate incidentelor. Ulterior, prin aplicarea legii și a actelor subsecvente (în special metodologia de evaluare a riscurilor și analiza de impact asupra fiecărei entități desemnate), va fi posibilă realizarea unor estimări realiste și argumentate privind efectul normelor asupra reducerii riscului și beneficiile economice asociate. Aceasta corespunde și logicii de etapizare a implementării Directivei (UE) 2022/2557 privind reziliența entităților critice, care presupune identificare, analiză, măsuri și, abia apoi, evaluare a eficienței.

	18.	În partea ce se referă la costuri nu este dezvoltat impactul asupra întreprinderilor. Este necesar de clarificat și estimat în special costurile de conformare în privința obligației de a elabora un „plan de securitate”, punerea în aplicare a celor mai evidente „măsurile de reducere a vulnerabilităților”, asigurarea instruirii și „autorizării” persoanelor responsabile (ofițerilor de legătură), asigurarea „resurselor financiare necesare organizării și desfășurării activităților referitoare la protecția ICN aflate în responsabilitate”. Toate aceste costuri, raportat la cele mai evidente și importante întreprinderi, necesită să fie expuse în valori monetare și comparate cu beneficiile potențiale identificate. Cel mai important, este imperativ de a stabili dacă operatorii economici privați au la moment resursele financiare necesare pentru conformare și, în cazul în care acestea nu sunt suficiente, care sunt opțiunile/mecanismele posibile din partea Guvernului pentru asigurare cu resursele necesare cel puțin pentru înlăturarea celor mai critice vulnerabilități.	Nu se acceptă. La această etapă de elaborare a cadrului normativ general, nu este posibilă estimarea detaliată a costurilor de conformare pentru întreprinderi, deoarece acestea depind de mai mulți factori care vor fi determinați ulterior, după desemnarea entităților ce gestionează infrastructura critică națională (ICN), evaluarea riscurilor concrete și elaborarea planurilor de securitate în baza metodologiilor subsecvente. Totodată, proiectul de lege nu introduce obligații uniforme sau automate pentru toate întreprinderile, ci prevede un proces etapizat de evaluare, desemnare și adaptare a măsurilor de protecție, care va permite dimensionarea corectă a cerințelor în funcție de specificul fiecărei entități. În ceea ce privește sprijinul posibil din partea Guvernului, proiectul de lege nu exclude utilizarea unor mecanisme de susținere financiară, însă acest aspect va putea fi examinat concret doar după finalizarea etapei de identificare a nevoilor reale și a capacităților financiare ale entităților desemnate.
	19.	În notă lipsesc indicatorii de performanță și strategia de monitorizare.	Nu se acceptă Obiecția formulată nu este clară.
	20.	Contrar cerințelor Metodologiei, lipsește orice proces de consultare cu mediul de afaceri, ori deja în	Se acceptă parțial

		procesul de elaborare a proiectului și analizei de impact, acest proces trebuia derulat. Corespunzător este important ca deja la această etapă să fie reflectată poziția persoanelor afectate, în special a agenților economici.	Proiectul de lege a fost consultat în cadrul a două ședințe de lucru organizate cu reprezentanții autorităților publice relevante. Este adevărat că, în această etapă, nu au fost implicați direct reprezentanți ai mediului de afaceri, deoarece, până la momentul desemnării infrastructurilor critice naționale (ICN), nu poate fi stabilit cu certitudine care operatori economici vor fi implicați direct de prevederile legii. Cu toate acestea, proiectul a fost publicat pentru consultare pe platforma particip.gov.md și pe pagina oficială a Ministerului Afacerilor Interne, oferind astfel posibilitatea tuturor părților interesate, inclusiv mediului de afaceri, să își exprime opinia. În continuare, procesul de elaborare a actelor subsecvente va include etape de consultare ținută cu entitățile identificate ca deținători sau operatori ai ICN.
Grupul de Lucru al Comisiei de Stat pentru Reglementarea Activității de Întreprinzător (eugen.cozmulici@eba.md)	1.	Stimați Colegi, Cu referință la subiectul 3 (ICN) inclus pe agenda GL AIR de astăzi și suplimentar la cele expuse de expert venim cu următoarele propuneri la proiectul de lege privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale si anume: Este nevoie de o definiție a sintagmei "amenințări semnificative" utilizată pentru noțiunea de "analiză de risc". Adjectivul "semnificativ" implică o doză largă de apreciere subiectivă; prin urmare, pentru a se exclude	Se acceptă Întreagă noțiune a fost substituită cu alta, după cum urmează: „<i>evaluarea riscurilor</i>” - procesul global prin care se determină natura și amploarea unui risc prin identificarea și analiza potențialelor amenințări, vulnerabilități și pericole relevante care ar putea conduce la un incident, perturbare sau distrugerea ICN;

		echivocul și pentru a se respecta principiul predictibilității și clarității textului actului normativ, este nevoie de o definiție a sintagmei ” amenințări semnificative”.	
	2.	O altă propunere ar fi cea legată de corelarea textelor de la art. 6 alin.(4) al proiectului de lege și cel de la art. 10 alin.(1), lit. f) astfel ca obligațiile proprietarilor/operatorilor/administratorilor de ICN să informeze autoritățile publice responsabile să se refere la modificările ce pot avea impact asupra protecției ICN, și nu la orice modificare a ICN. Reieșind din conținutul proiectului de lege, aceasta are ca scop și obiect protecția ICN, prin urmare, doar modificările în această privință ar trebui notificate. În activitatea lor, proprietarii/operatorii/administratorii ar putea opera modificări în ICN care nu au impact asupra protecției ICN (de exemplu: reparația și întreținerea ICN sau alte operațiuni care nu influențează protecția sa) – caz în care respectivele activități nu ar trebui să facă obiectul informării. Prin urmare, pentru corelarea textului proiectului de act normativ și pentru asigurarea arealului său de aplicabilitate, obligația de informare urmează să se refer doar la: modificările ce pot avea impact asupra protecției ICN. În acest sens, art. 6 alin.(4) al proiectului de lege urmează să aibă următoarea redacție: ”Proprietarii/operatorii/administratorii de ICN au obligația de a informa autoritățile publice responsabile despre orice modificare ce poate avea impact asupra protecției ICN desemnată”.	Se acceptă Modificările propuse au fost realizate pentru corelarea normelor menționate.
	3.	Alt aspect este legat de perioada de 9 luni de la momentul clasificării instalațiilor ca fiind critice pentru definirea planurilor de securitate definite în lege de la	Se acceptă Norma de la art. 14 alin. (1) a fost modificată după cum urmează:

		art.14 din proiect. Cu alte cuvinte, dacă domeniul de aplicare ar fi foarte extins și conform pragurilor și criteriilor aprobate ar cuprinde ca obiect un volum mare de situații ca și infrastructura critică națională, atunci așa sarcina în termen așa de redus ar fi dificil de pus în aplicare. Respectiv, în orice situație ar fi bine de lăsat o anumită flexibilitate, de aceea propunem completarea aliniatului cu textul în roșu: “(1) În termen de 9 luni de la desemnarea unei infrastructuri drept ICN sau după oferirea unui termen adițional coordonat de comun acord cu CNCPIC pentru cazurile existenței unui volum mare de infrastructuri calificate de tip ICN la același proprietar /operator /administrator, proprietarul/operatorul/administratorul de ICN elaborează planul de securitate al operatorului și îl transmite spre avizare autorității publice responsabile.”	<i>(1) În termen de 9 luni de la desemnarea unei infrastructuri drept ICN, proprietarul/operatorul/ administratorul de ICN elaborează planul de securitate al operatorului și îl transmite spre avizare autorității publice responsabile. Cu acordul conducătorului CNCPIC, termenul poate fi extins, dar nu mai mult de 6 luni.</i>
	4.	Cu referire la Art. 11 (3) Structura/compartimentul de la alin. (1) este condus(ă) de un ofițer de legătură pentru securitatea ICN și se află în nemijlocită subordonare a conducătorului autorității publice responsabile sau a proprietarului/ operatorului/administratorului de ICN. Criteriul de subordonare directă a persoanei de contact față de administrator nu este eficient din punct de vedere al managementului și structurii organizaționale complexe în cadrul societății. Respectiv , în acest caz ar putea fi suficientă o alternativă de a avea dreptul de a contacta direct administratorul în caz de nevoie. În acest sens, art. 11 alin.(3) al proiectului de lege urmează să aibă următoarea redacție: ”Structura/compartimentul de la alin. (1) este condus(ă) de un ofițer de legătură pentru securitatea ICN și care la necesitate are dreptul de a sesiza direct	Se acceptă Norma de la art. 11 alin. (3) a fost modificată după cum urmează: <i>(3) Structura/ compartimentul de la alin. (1) este condus(ă) de un ofițer de legătură pentru securitatea ICN și care, la solicitare sau la necesitate, are dreptul/obligația de a sesiza direct conducătorul autorității publice responsabile sau a proprietarului/ operatorului/ administratorului pe orice subiecte ce țin de ICN.</i>

		conducătorul autorității publice responsabile sau a proprietarului/ operatorului/administratorului pe orice subiecte ce țin de ICN.”	
Avizare și consultare publică repetată			
Expertizare			

Secretar general al Ministerului Afacerilor Interne
Vladislav COJUHARI